

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
**MENNESKET MELLEM MENINGER,
MAGT OG MESSIAS**

1/2023

6
Social kontrol i kristne miljøer

14
Mød mennesket med rank ryg og bøjede knæ

30
Dekonstruktion af troen

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 1/2023. Årgang 159
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om
året, næste gang den 7. april.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

iStockPhoto

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 330 kr.
(unge under 30: 190 kr.)
Kun netabonnement: 190 kr.
(unge under 30: 110 kr.)
Gaveabonnement: 190 kr. for papir-
udgave, 110 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dlm.dk
www.dlm.dk

MAIL- OG ADRESSEÆNDRING

LM får *ikke* automatisk besked, når du flytter eller ændrer mailadresse eller efternavn. Giv derfor altid selv besked, når dine kontaktoplysninger ændres. Det er vigtigt, så både *Budskabet* og betalingsopkrævning når frem til rette sted.

REDAKTØR

Ole Solgaard
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dlm.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Brauner
frimenighedspræst, Hillerød
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Ruth Vatne Rasmussen
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

Steffen Juul Pedersen
sælger, Haderslev
steffenjuul@outlook.com

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som Luthersk Mission (LM) står for.

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER	FOR TROEN
04 Værdier uden værdi <i>Ole Solgaard</i>	20 En advarsel fra Jesus <i>Peter Søes</i>
TEMA: MENNESKET MELLEM MENINGER, MAGT OG MESSIAS	24 Lydighed – upopulært, men ikke forældet <i>Olof Edsinger</i>
06 Social kontrol i kristne miljøer <i>Ole Solgaard</i>	28 Dage fyldt med spørgsmål <i>Mirjam Burgdof Leinum</i>
10 Vær ikke bange for at påvirke – men gør det med respekt <i>Ivan Jakobsen</i>	ANDRE ARTIKLER
13 Mennesket mellem meninger, magt og Messias – ord til eftertanke	30 Dekonstruktion af troen – nedbrydning eller rekonstruering? <i>Lasse Holmgaard Iversen</i>
14 Mød mennesket med rank ryg og bøjede knæ <i>Birger Reuss Schmidt</i>	34 En (arve)synders sande glæde <i>Kristian Søndergaard Larsen</i>
HORISONT	BOGER
18 Når penge er lige så svære at finde som Holger	36 Fra opstandelse til hans genkomst
19 Tillykke med de 100 år, LMH	37 Virkeligt nær
	38 De ti bud

*Midt i vores iver efter at stå på fast grund
risikerer vi at glemme, at det er mennesker af
kød og blod, vi står over for. Og det er et meget
dårligt udgangspunkt.*

LEDER

Værdier uden værdi

AF OLE SOLGAARD

Ikke mindst i en tid, hvor man vil konstruere sin egen identitet og lykke, er der behov for at være tydelig om vores kristne profil.

Ole Solgaard

Også byggerv i også på kristne værdier. Det vil sige, at vi ser på den enkelte som unik og værdifuld, og vi behandler hinanden med respekt.”

Lyder det genkendeligt?

Jeg synes, jeg jævnligt selv hører eller læser formuleringer i den stil – ikke mindst fra skoler, organisationer og institutioner, der bygger på et kristent værdigrundlag.

Når værdierne siger alt og intet

Vores værdier siger noget om, hvad vi lægger vægt på, bygger på og stræber efter. De signalerer en profil, et fundament og en retning.

I mange virksomheder kan man let få det indtryk, at værdierne er nogle fine, politisk korrekte ord på et papir, der ikke har så meget med den daglige virkelighed at gøre. Når værdier bruges ureflekteret, kan de dermed fremstå lidt komiske eller nytteløse.

Men hvordan ser det ud hos os selv? Hvilke ord bruger vi om vores personlige værdier, om menighedens værdier eller om skolens eller institutionens kristne værdigrundlag?

For mig ser det ud til, at flere og flere af os efterhånden formulerer os på så ”pæne” måder, at stort set ingen har noget imod vores værdier. Men problemet er, at almenlydige værdier reelt er ligegyldige. Man læner sig op ad alment anerkendte værdier og normer, som ingen vil bestride.

Hvem vil fx foretrække ringeagt i stedet for respekt? Eller forskelsbehandling i stedet for ligestyrelse? Eller tvang i stedet for frihed?

Værdierne må have mere kant, afgrænsning eller præcision, hvis de reelt skal have værdi.

Hvis hverken Gud, Jesus eller Bibelen spiller en rolle i de ”kristne værdier”, er der vel ikke meget andet end almindelige humanistiske eller borgerlige værdier tilbage.

Værdierne må have mere kant, afgrænsning eller præcision, hvis de reelt skal have værdi.

Når værdierne er formuleret selvfølgelig og uimodsigelige, får vi på én gang alt og intet. For ingen kan se, hvordan disse værdier adskiller sig fra almindelig god stil og moral. Værdiernes betydning i den konkrete hverdag bliver derfor uklare.

Jesus må i centrum

Anders Dalgaard, sognepræst og tidligere formand for Indre Mission, satte i anledning af en kristen friskoles jubilæum netop fokus på, hvor vigtigt det er med en tydelig kristen profil på fx en kristen skole. Luftige ord om *kristne værdier* og *kristent menneskesyn* er ikke tilstrækkelige:

”Hvis menneskesynet kun er forankret i skabelsen og i det at gøre godt mod andre, ender det i humanisme. Det, der binder det kristne menneskesyn sammen, er troens centrum: Jesus Kristus!” pointerede han med rette.¹

Noget lignende fremhæver Mikael Wandt Laursen, der er generalsekretær i Frikirkenet:²

”Jeg er klar over, at staten og politikere i det store og hele ikke kan bevæge sig meget længere end at tale om *kristne værdier*. Men vi andre har ikke den begrænsning,” siger han og fortsætter:

”Kristne værdier kan blive erstatningsreligion for kristendommen. Vi kan tale så meget om kristne værdier, at vi sætter lighedstegn mellem dem og troen. Dermed reducerer vi troen til at være et spørgsmål om at abonnere på særlige værdier. Men troen er meget større end værdierne.”

Han siger, at ”kristne værdier er det, som udspringer af troen”, og uddyber: ”Vi lever i en tid, hvor man gerne vil plukke troens frugter, men ikke vande troens træ ... Jesus prædikede ikke værdier, men tro.”³

Tør vi nævne Gud, Jesus og Bibelen?

Jeg siger ikke, at alt var bedre i gamle dage – for 40 år siden. Nogle kristne skoler havde måske så meget fokus på at være ”missionsstation”, at der ikke var tilstrækkelig luft til de elever, der forholdt sig kritisk til den kristne tro.

Apropos temaet i dette nummer af Budskabet blev nogle af de velmente forsøg på at give en kristen påvirkning dengang for anmassende og grænseoverskridende nogle steder. Men i dag er udfordringen de fleste steder den modsatte: Man holder sig tilbage, fordi man er bange for at indoktrinere.

Jeg kunne ønske, at vi i dag fik lidt mere frimodighed til ikke bare at tale om kristne værdier i humanistiske termer, men at vi også vover at udtrykke noget af det, som skolepionererne talte om: relation til Gud, tro på Jesus Kristus, Bibelen som Guds ord og etisk rettesnor osv.

Hvis vi er så fokuserede på at undgå at blande tro og skole/institution/politik, at vi ikke tør hævde, at vi har med Gud at gøre i alt – så bliver det svært at få øje på de kristne værdier.

Og hvis vi alene lader første trosartikel (om Gud som skaber) farve vores værdigrundlag, adskiller vi os ikke væsentligt fra andre, der bygger på almene, sunde værdier.

Netop i vores tid, hvor man vil konstruere sin egen identitet og være sin egen lykkes smed, er der behov for at være tydelig: Vi er ikke alene i verden. Vi er skabt til at elske Gud og vores medmenneske. Vi har fået et evighedsperspektiv over livet. Og vi har fået et håb om frelse for syndere i Jesus Kristus.

Sikke et fundament at stå på. ■

1 *Tro og Mission*, nr. 10 2011

2 *Kristeligt Dagblad*, 1. september 2020

3 www.kristendom.dk/mikael-wandt-laursen-kristne-vaerdier-er-frugter-af-troen

TEMA

Social kontrol i kristne miljøer

AF OLE SOLGAARD

Nogle oplever, at de er under pres, og at der bliver set skævt til dem, hvis de mener, føler eller gør noget, som ikke er det gængse i fællesskabet.

Ole Solgaard, f. 1969

Redaktør af *Budskabet* og
journalist på *Tro & Mission*
os@dml.dk

“Han stod igen ved døren den aften, prædikanten, og hilste på hver enkelt. Inden jeg nåede forbi, spurgte han mig: ’Er det ikke nu, det er ved at være tid til, at du stiller dig op og vidner om Jesus?’ Jeg skyndte mig ind til min plads i mødesalen med en nagende følelse af, at der nok var noget galt med min tro, når jeg ikke havde lyst til at fortælle om den til en stor forsamling.”

Sådan husker Eva Skade Rasmussen en af de mange oplevelser, der har sat negative spor i hendes sind. Hun var omkring 16 år. Der var møderække i tre uger. Det var midt i 1980’erne. Det var i Vestjylland, i Luthersk Mission (LM).

”Efter mødet kaldte prædikanten mig til samtale i et lille rum ovenpå. Han mente, der måtte være noget, jeg skulle have gjort op med i mit forhold til Gud. Så der skulle være skriftemål. Jeg følte mig presset til at nævne et par ting, inden han fulgte op: ’Er der ikke mere, du vil bekende?’”

Eva husker ikke, om hun så nævnte mere. Men den tyngende skamfølelse bar hun i hvert fald med ud af lokalet: Hendes tro var ikke god nok, hendes frimodighed var ikke god nok, og hun kunne heller ikke ”præstere” en god nok syndsbe kendelse. *Hun* var ikke god nok.

En håndfuld år senere droppede Eva relationen til LM.

Men troen på Jesus, som hun havde med hjemmefra, er intakt. Eva flyttede til hovedstaden, blev gift med Martin og var i flere år engageret i Københavnerkirken. I dag bor parret og deres tre unge mennesker i Nødebo, tæt på Hillerød, og er en del af fællesskabet i Græsted Kirke.

Befordrende eller nedbrydende?

Evas erfaringer er ikke enestående. Intet tyder dog på, at den konkrete oplevelse fra 1980’erne er typisk i 2023. Men de seneste år har der alligevel været fokus på såkaldt negativ social kon-

FOTO: ISTOCKPHOTO

trol og magtmisbrug, også i kristne miljøer. Omfanget er ikke let at afdække, bl.a. fordi meget afhænger af, hvordan man definerer tingene.

Social kontrol er nemlig et vidt begreb, som bruges på mange måder. Det kan betegne den helt naturlige og nødvendige håndhævelse af fælles "spilleregler" i et hvilket som helst fællesskab. Men det kan også betegne udstødelse eller grov krænkelse af den personlige frihed for den, der træder lidt ved siden af fællesskabets snævre normer. Og alt derimellem.

Selvom kristne forældre, menigheder eller ungdomsgrupper har de bedste intentioner, tyder meget på, at ikke mindst teenagere og unge stadig i 2023 kan opleve, at de er under pres, og at der bliver set skævt til dem, hvis de mener, føler eller gør noget, som ikke er det gængse i fællesskabet. I hvert fald søger en del unge fra missionsforeningerne ind i andre sammenhænge, hvor de oplever, at der er "højere til loftet" kulturelt og/eller i trospraksis.

De fleste er nok enige om, at i enhver relation og ethvert fællesskab vil

der, bevidst eller ubevidst, være nogle magtstrukturer og en form for social tilpasning. Det gælder både i børnehaven, i familien, i fodboldklubben, på kontoret og i menighedsregi.

Det afgørende spørgsmål er så, om autoriteten og påvirkningen håndteres på en sund og befordrende måde eller på en usund og nedbrydende måde.

Når Gud bruges som magt-forstærker

En af dem, der kender meget til de nedbrydende psykiske mekanismer, der *kan* opstå i kristne relationer og trosfællesskaber, er psykolog Irene Rønn Lind.

Hun mener fx, at en markant forkyndelse *kan* være et stærkt magtmiddel, hvis tilhørerne er usikre på sig selv eller bange for at miste troen og gå fortabt.¹

Der er ekstra risiko i kristne hjem og menigheder for, at usunde psykiske mekanismer kan nedbryde mennesker, for dér kan Gud nogle gange blive misbrugt som en slags magt-forstærker, forklarer den erfarne, kristne psykolog.

"I nogle kirkelige miljøer bruges fx orde-

I kristne hjem og menigheder er der risiko for, at Gud bliver trukket ind som en magtforstærker, hvilket sætter tilhørerne i en meget bundet situation.

ne: 'Jeg har fået en profeti om, at du ...' Og i andre kirkelige miljøer: 'Da jeg forleden sad og læste i min bibel, fik jeg det sådan, at jeg skulle sige til dig, at ...' Det antydes, at beskeden kommer fra Gud, og det kan få modtageren til at føle sig meget forpligtet. Men kommer beskeden fra Gud, eller er det personens egen idé?"

Irene Rønn Lind peger også på risikoen for, at løsrevne bibelvers og et for stort eller skævt fokus på visse emner i forhold til den bibelske helhed kan føre til magtmisbrug, fx i en meget konkret udmøntning af noget, som Bibelen ikke direkte konkretiserer.

PRIVATFOTO

Eva Skade Rasmussen oplevede som ung i LM, at der konstant blev sat spørgsmålstegn ved, om hendes tro var god nok.

Her peger hun fx på faren for, at en sag fremstilles på en så forsimplet måde, at man næsten ikke kan andet end konkludere, at modpartens synspunkt dermed må være forkert.

”Og så kobles der en række udsagn på, som fx at hvis man mener noget, der ikke er rigtigt, så lytter man til løgnens fader. Lytter man til løgnens fader, er man imod Gud. Er man imod Gud, består man ikke i dommen. Altså en række udsagn, der ligesom et sæt togvogne kobles på alle spørgsmål,” forklarer Irene Rønn Lind.

Når ledere ikke vedkender sig, at nogle spørgsmål og uenigheder er af mere perifer betydning, kan det nemt opfattes, som om det er frelse eller fortabelse, der er på spil i enhver sag.

Ikke mindst følsomme mennesker kan derfor få svært ved at stå på benene og bliver let bundet til en leder og et fællesskab, der har ”de rigtige” holdninger, påpeger psykologen.

Manipuleret med følelser

Det var også noget af det, Eva Skade Rasmussen i sin tid erfarede. Når guidningen af andre

mennesker – børn, unge eller voksne – sker på en måde, hvor der bliver manipuleret med ens følelser, får den negative konsekvenser, konstaterer hun.

”Og selvom prædikanterne sagde, at man ikke skulle bygge sin tro på følelser, var de selv meget i deres følelsers vold og førte os andre ud i en destruktiv navlebeskuelse, frygt og falsk skyldfølelse,” erindrer Eva.

”Jeg oplevede, at der i dele af LM-miljøet konstant blev sat spørgsmålstegn ved, om man nu var rigtig kristen. Det efterlod et indtryk af, at hvis man hvilede meget i sin tro, var man nok i virkeligheden faldet fra.”

Autoritet må forvaltes ydmygt

Eva savnede en bevidsthed om og en ydmyghed over, at man får autoritet ved at stå på en talerstol. En autoritet, som må anvendes varsomt. Hun er i den forbindelse blevet provokeret af en mandsdomineret tradition, hvor mænd misbrugte deres magt, og kun de færreste kvinder turde sige mændene imod. Hun følte ikke, der var respekt for kvinder.

”Jeg er med på, at kvinder ikke skal være hyrder i menigheden. Men det skal man jo heller ikke, bare fordi man er mand. Min fornemmelse var, at en hvilken som helst mand måtte udfolde sig om næsten hvad som helst fra talerstolen. Var der overhovedet nogen, der førte tilsyn med dem og havde kontrol over, hvad der foregik?” undrer den 51-årige nordsjællænder sig i dag.

Hun er egentlig tilbageholdende med at dele sine oplevelser, for hun ønsker ikke at skære alt over én kam. Og hun er også bevidst om, at meget ser anderledes ud i LM i dag – og sætter stor pris på fællesskabet med familie og venner, der er med i LM.

Respektfuld påvirkning

Carsten Hjorth Pedersen, tidligere leder af Kristent Pædagogisk Institut, har nedskrevet nogle af sine tanker om, hvordan man påvirker andre

Hvis der opstår uærlige miljøer, hvor man ikke kan sige, hvad man tænker og mener, kvæler vi åndsfriheden i hjem, skole og menighed.

på en respektfuld måde, især i trosspørgsmål. I en af sine bøger skriver han:

”Det er ikke indholdet i troen, der i sig selv er krænkende eller udtryk for social kontrol, men måden, metoden eller timingen *kan* være det. Det drejer sig om et hensyn til såvel sandheden som kærligheden, der giver en forælder, lærer eller forkynder hjælp til at konfrontere uden at intimisere og at trække sig tilbage uden at desertere.² Også når det drejer sig om at fastholde fortabelsens alvorlige virkelighed for børn og unge.

Samtidig er det vigtigt, at religiøse minoritetsmiljøer opmuntrer børn og unge til selvstændig tænkning og ærlighed. Det skal være legitimt at luften tvivl om alt det, der har med troen at gøre. Hvis der opstår uærlige miljøer, hvor man ikke kan sige, hvad man tænker og mener, kvæler vi åndsfriheden i hjem, skole og menighed. Og vi forhindrer troens og overbevisningens vækst.”³

Smid ikke barnet ud med badevandet

Det kan Eva Skade Rasmussen nikke genkendende til, og hun er meget enig. Man skal ikke smide barnet (den gode kristne vejledning) ud med badevandet (magtmisbruget), men arbejde med, hvordan man får det sagt, mener hun.

Gennem en del år har Eva arbejdet i det specialpædagogiske felt med børn og unge. Og når hun sammenligner den tid, hun selv voksede op i, med den tid, som børn og unge i dag vokser op i, er forskellene iøjnefaldende.

”Snævre rammer og usund social kontrol findes nok stadig nogle steder. Men mit generelle indtryk er, at klare rammer og sund social kontrol er en mangelvare i dag. Mange voksne – forældre og ledere – holder sig unødigt tilbage, fordi man er bange for at opdrage eller for at krænke nogen,” konstaterer hun.

”Når forældre ikke tør være tydelige om rammer, værdier og forventninger, får det faktisk store konsekvenser for børnenes sociale relationer. De får svært ved at indgå i fællesskab og respektere fælles spilleregler, hvis de er vant til kun at orientere sig ud fra deres egen næsetip. Dermed får de en masse negativ opmærksomhed fra omgivelserne.”

”Der er behov for, at vi som voksne står op for det, vi tror på. Rigtig mange unge er forvirrede og råber efter rammer og vejledning. Så vi svigter dem, hvis vi bare overlader dem til, hvad de selv lige nu synes.”

Stå fast – og stil den anden fri

”Vi skal turde sige, hvad der er rigtigt og forkert – og gå ind i en samtale også om sprog, alkohol og netsurfing. Der er fx en del unge i dag, der ikke tager det alvorligt, at Guds ord er imod sex før ægteskabet. Men mange ledere og forældre er bange for at sige noget. Der tales ikke så meget om det kristne liv,” bemærker Eva.

”Vi må gerne sige, hvad der er bibelske abstrukturer. For det er ikke kærlighed at droppe alle forventninger og krav. Børn og teenagere har brug for en mur at spille op ad.”

”Også fra talerstolen skal man kunne adressere de konkrete problemstillinger. Men det går galt, når man kører det over på følelser i stedet for at tale sobert ud fra Bibelen om emnet. Så binder det i stedet for at frigøre,” er hendes erfaring.

”Det er afgørende, at man både i hjemmene og i menighederne forsøger at sætte rammer for det gode, kristne liv. Men det skal gøres på en måde, hvor der er mulighed for dialog. Det handler om at stå fast på det, man tror på, men stille den anden fri. Du skal ikke føle dig forkert som person, hvis du er uenig i mit syn på tingene,” understreger Eva Skade Rasmussen. ■

- 1 Gengivelse og citater af Irene Rønn Lind kommer fra artiklen ”Med Gud som hjemmel” i *Til Tro*, nr. 4 2021
- 2 Se også hæftet *Forkyndelse med respekt – Åndeligt lederskab mellem konfrontering og tilbage-trækning*: kpi.dk/media/23188/forkyndelse_med_respekt_indmad_korr.4.pdf
- 3 *Påvirk med respekt*, LogosMedia, 2019, s. 115

TEMA

Vær ikke bange for at påvirke – men gør det med respekt

AF IVAN JAKOBSEN

Hvordan fremmer vi en kultur, hvor det er muligt at give sund kristen vejledning til andre uden at sætte relationerne og friheden over styr?

Ivan Jakobsen, f. 1962
Landsleder for Luthersk
Missions Børn og Unge (LMBU)
ivan@lmbu.dk

Når verden ændrer sig med den hastighed, vi oplever i øjeblikket, opstår der naturligt nogle spørgsmål, der skal drøftes, diskuteres og vejledes i, for at vi kan forholde os til livet. Og der er ikke altid enighed om, hvordan det gode (kristne) liv ser ud – heller ikke i kristne familier og fællesskaber.

Alt for ofte bliver det reelle møde mellem de parter, der har forskelligt udgangspunkt, desværre ikke prioriteret nok. Dermed mister man forståelsen for hinandens holdninger og praksis, og fronterne bliver trukket skarpere op fra begge parter.

Resultat: Afstanden bliver større, og det bliver sværere at påvirke hinanden og ikke mindst vise vej i en ny situation.

Hvis vi vil forsøge at undgå den distance eller skyttegravskrig – mellem forældre og deres børn, mellem menighedsledere og menighed eller mellem forskellige (alders)grupper i menigheden – må vi fokusere på at finde alternativer til de destruktive samtaler, der kan ødelæggende relationen.

Hvordan fremmer vi en kultur og et miljø, hvor det er muligt at påvirke og vejlede i en positiv ånd og med et klart mål om, at vi fortsat skal være sammen i familien, menigheden, tje-nesten osv?

Samtalen

I juni 2022 udgav AdamogEva.dk undersøgelsen *Sådan har vi det* om kristne unges trivsel og identitet og deres forhold til seksualitet og køn. Rapporten indeholder bl.a. en tilbagemelding om, hvad unge taler med deres forældre om. Den viser, at unge kun i ringe grad oplever at være i dialog med deres forældre om en række væsentlige ting i relation til den tid, vi lever i.

I en tid, hvor ikke mindst unge bliver massivt påvirket af det samfund, vi er en del af, er det slående, at emner som valg af uddannelse, forhold til rusmidler, sex, krop, udseende og porno kun bliver berørt perifert i familierne.

Den manglende samtale mellem unge og deres forældre har ofte en afsmittende virkning ind i menighedsarbejdet. Vi mødes om gode tekster

fra Bibelen, men der, hvor Bibelens klare ord krydser et levet liv i den moderne verden, bliver dialogen ofte sprunget over eller er utydelig.

Det er ikke kun ærgerligt. Det er et svigt. Hvis vi som forældre/voksne ikke lever op til vores vejledningsmæssige ansvar og taler tydeligt om Bibelens beskrivelse af, hvordan vi skal leve vores liv, svigter vi.

Vær interesseret

En naturlig interesse i hinanden er en forudsætning for en god og dyb samtale. Ønsker du som forælder eller menighedsleder at vise en vej i en given sag, er det vigtigt, at du ved, hvem du taler med eller til.

Man må kende den anden parts banehalvdel. Hvad er det, der sker i den unges eller i menighedens liv lige nu? Hvis man ikke har denne fingerspidsførelse, taler man med stor sandsynlighed hen over hovedet på sin samtalepartner. Og dermed når vejledningen ikke sit mål.

Unge i dag bruger meget tid på sociale medier. Det er ofte en forudsætning for interaktion med deres venner. Her får de rigtig meget information og også inspiration og vejledning til at tackle livet og de udfordringer, de oplever.

Det er ikke sikkert, jeg forstår det, men jeg må have respekt for det, for det er de unges liv. Det kan jeg gøre ved at spørge mig frem og forsøge at forstå den anderledes interaktion, de fx har på de sociale medier. Jeg må acceptere, at der er et ungdomsliv, som er så meget mere end det, jeg umiddelbart kan se, og måske meget anderledes end det, jeg selv har oplevet.

Tag ansvaret på dig

Som en del af et fællesskab, en familie eller menighed har vi hver især et ansvar for at påvirke og vejlede hinanden.

Det er fejlagtigt at tro, at hvis vi ikke siger noget, så påvirker vi ikke. Fravær af en mening, holdning eller klar tilrettevisning ud fra et bibelsk argument vil også være en utydelig og usynlig påvirkning, som gør den unge forvirret og usikker.

FOTO: PEXELS

Et eksempel: Når det i den omtalte rapport fra AdamogEva.dk fremgår, at kun 1,5 % af kristne unge har talt med deres forældre om sex, betyder det så, at de kristne forældre bifalder, at den unge bare selv må finde ud af sin seksualitet, og at emnet er mere eller mindre ligegyldigt?

Jeg tror ikke, det har været forældrenes intention at signalere ligegyldighed. Men fraværet af sund og konkret påvirkning fra dem, der er nærmest, medfører, at den unge eller den spørgende søger sin vejledning og hjælp andre steder.

Vis respekt

For både forældre og menighedsledere gælder det, at vi må møde den anden part med respekt. Det er et selvstændigt menneske, jeg har over for mig, som ikke bare skal overtage mine holdninger og den erkendelse, som jeg er kommet frem til.

Når der opstår spændinger mellem mennesker om klassiske teologiske emner, må vi bestræbe os på at vise hinanden respekt ved at lytte til den andens argumenter og ikke mindst baggrunden for dem.

En undersøgelse fra 2022 viser, at kristne unge i Danmark kun i ringe grad oplever at være i dialog med deres forældre om en række væsentlige områder i livet.

Alt for mange konflikter bliver unødigt store, fordi parterne ikke tager sig tid til at lytte til hinanden. Hvis vi placerer os i hver vores skyttegrav og bombarderer hinanden med færdige argumenter, er der ikke mange muligheder for positiv udvikling.

En respektfuld tilgang til hinanden er en forudsætning for et godt resultat.

Ligeværd

Begrebet *ligeværd* er inkluderet i den respektfulde tilgang. Når vi har en ikke-jævnbyrdig relation, fx mellem forældre og barn eller mellem menighedsleder og menig, er det derfor afgørende at huske på det faktum, at vi er *ligeværdige*. Din alder, livssituation eller indsigt giver

dig ikke et bedre udgangspunkt end den person, du taler med.

Hvis du har en intellektuel, erfaringsmæssig eller aldersmæssig overlegenhed i forhold til den part, du skal vejlede og tale med, skal du på en særlig måde have en ydmyg tilgang til samtalen.

Sårbarheden hos den anden part, som ikke er lige så stærk som dig i situationen, gør, at du skal træde endnu mere varsomt, end du måske har tænkt dig, for ikke at overskride den andens grænser eller sætte den anden person i en situation, hvor der ikke er tale om vejledning, men manipulation eller magtmisbrug.

Vær et skridt foran

Vi må være bevidste om, at påvirkningen ikke kun er en mulighed, men en forventning. Som forældre og menighed har vi hver især en opgave. Hvis den ene part svigter, bliver opgaven kun sværere for den anden part.

I alt for mange år har frivillige medarbejdere i børne- og ungdomsarbejdet stået ret alene med den store opgave: at vejlede i, hvordan Bibelens budskab omsættes i det konkrete liv, også når livet er gået skævt.

Alt for ofte kommer påvirkningen og vejledningen på bagkanten af situationer, de unge har oplevet. Ingen havde sat dem ind i, hvordan de skulle forholde sig til forskellige væsentlige spørgsmål. Pludselig stod de i et dilemma og manglede et svar, og måske kom en god lærer eller klubleder dem til hjælp.

Forebyggelse handler om at være et skridt foran med vejledning og hjælp. I fællesskabet mellem forældre og børn og i fællesskabet mellem menighedsfæller må vi være modige nok til at tage konkrete emner og situationer op i et kristent perspektiv:

Hvad siger Bibelen fx om køn og seksualitet, om forbrug af penge og resurser, om sundhed, om klima/miljø, om valg af uddannelse og andre aktuelle temaer? Og hvad siger den ikke noget konkret om, men overlader til os at skønne, hvad der er sundt og godt ud fra en kristen grundindstilling?

Forældre og menighedsledere, præster og prædikanter har initiativpligt i forhold til at hjælpe og vejlede i rette tid i forhold til aktuelle emner om tro og liv. Tydelighed er en nødvendighed. Ellers skaber vi usikkerhed og tvivl. ■

Men du, bliv ved det, du har lært og er blevet overbevist om!

Du kender dem, du har lært det af, og fra barnsben kender du De hellige Skrifter, der kan give dig visdom til frelse ved troen på Jesus Kristus.

Ethvert skrift er indblæst af Gud og nyttigt til undervisning, til bevis, til vejledning og til opdragelse i retfærdighed, så at det menneske, som hører Gud til, kan blive fuldvokset, udrustet til al god gerning.

2 TIM 3,14-17

Således er det jeres himmelske faders vilje, at ikke en eneste af disse små skal gå fortabt.

MATT 18,14

Alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem.

MATT 7,12

Vi er ikke herrer over jeres tro, men medarbejdere på hinandens glæde; I står jo allerede i troen.

1 PET 5,3

Mennesket mellem meninger, magt og Messias

– ORD TIL EFTERTANKE

Og han har givet os nogle til at være apostle, andre til at være profeter, andre til at være evangelister og andre til at være hyrder og lærere for at udruste de hellige til at gøre tjeneste, så Kristi legeme bygges op, indtil vi alle når frem til enheden i troen og i erkendelsen af Guds søn, til at være et fuldvoksnet menneske, en vækst, som kan rumme Kristi fylde.

Da skal vi ikke længere drives hid og did af hver lærdoms vind, ved menneskers terningekast, når de med snedighed fører os på lumske afveje, men sandheden tro i kærlighed skal vi i ét og alt vokse op til ham, der er hovedet, Kristus.

Ud fra ham føjes hele legemet sammen og holdes sammen, idet hvert enkelt led hjælper til med den styrke, det har fået tilmålt, så legemet vokser og opbygges i kærlighed.

EF 4,11-16

Gør jer ikke til herskere over dem, I har ansvaret for, men vær forbilleder for hjorden.

1 PET 5,3

TEMA

Mød mennesket med rank ryg og bøjedede knæ

AF BIRGER REUSS SCHMIDT

Når vi som menighed ønsker at tage Guds ord for pålydende, hvordan kan vi så på en sund måde håndtere, at nogle lever eller lærer på tværs af det?

Der var et menneske. Sådan indleder evangelisten Johannes beretningen om Jesu samtale med rådsherren Nikodemus (Joh 3,1). For mig er det en ikonisk bemærkning, som jeg tror, vi bør lægge meget mærke til.

Vi tilhører den del af kirken, der ønsker at tage Guds ord alvorligt og følge den bibelske etik, også når den er politisk ukorrekt og bringer os i mindretal. Og den position må vi bede Gud om at give os både mod og visdom til at holde fast i – og ikke mindst bevare os i tilliden til, at Gud er Gud, og at han vil os det godt. At følge Guds ord er livets vej.

Men når vi ønsker at tage Guds ord for pålydende og følge det og samtidig ofte er i mindretal med vores synspunkt, indebærer det en risiko: Vi kan blive ufølsomme i mødet med mennesker, der forsvarer en dogmatik og/eller etik, som vi ikke finder bibelsk forsvarlig, eller

måske endda åbenlyst lever i modstrid med Guds ord.

Midt i vores iver efter at stå på fast grund risikerer vi at glemme, at det er mennesker af kød og blod, vi står over for. Og det er et meget dårligt udgangspunkt. Vores formål er jo ikke at sikre os selv en god samvittighed ved at tale klart, men derimod at få mennesker i tale med det resultat, at vi sammen kan bøje os for Guds vejledning.

Tro mod Bibelen og kærlig mod mennesket

Der er mange områder, hvor det bibelske budskab bliver løbet over ende i samfundet og dermed også står i fare for at blive undermineret i den kristne menighed. På det etiske område er det fx den klassiske forståelse af ægteskabet som et livsvarigt forhold mellem en mand og en kvinde, der er udfordret af skilsmisser, det kønsneutrale ægteskab og hele LGBT+-opfattel-

sen, og oveni kommer woke-tænkningen med dens flydende kønsbegreb. På det dogmatiske område er det fx læren om den dobbelte udgang og tjenstedelingspørgsmålet, der er stærkt vigende forståelse for. Og det gælder ikke kun uden for den kristne menighed, men også indenfor.

Hvordan skal vi som menighed navigere både sandt og sundt i alt dette? – *Sandt*, så vi holder fast i den bibelske lære og etik, og *sundt*, så vi ser vores medmennesker i øjnene. Eller som Paulus formulerer det: være ”sandheden tro i kærlighed” (Ef 4,15). Det svære er jo netop at fastholde *både sandheden og kærligheden*. Og der er i høj grad udfordringer begge veje.

Hvad stiller vi op i praksis?

Umiddelbart skulle man jo ikke tro, at det skulle være så svært at holde fast i det helbibelske budskab for en bevægelse, der som en af sine kerneværdier har ”troværdig bibel”. Men det er slet ikke nogen let sag at holde fast i bibelske sandheder, som modsiges alle vegne omkring en.

Vi er udsat for en massiv påvirkning, og som kristne mennesker hverken kan eller skal vi ”gå i kloster” og isolere os fra omverdenen. Men vi er jo også påvirkelige. Vi fristes til at holde vores mund, og inderst inden fristes vi til at spørge, om det virkelig giver mening at følge Guds ord. Og allerdybest handler det om, at selve vores tilid til Gud bliver angrebet.

Vi må være bedre til at tage de konkrete emner op i forkyndelse og undervisning. Her hviler der et stort ansvar på menighedsledelser og prædikanter – og ikke mindst i frimenighederne.

Efter at det ugentlige møde er ændret til en gudstjeneste, er det min vurdering, at den bibelske undervisning generelt er kommet til at stå svagere. Men det gælder også i nogen grad i de klassiske LM-kredse med møder i missionshuset. Der må gøres en indsats for at få genindført en mere systematisk undervisning. Og den

må foregå i en form, hvor der også er mulighed for dialog, så underviseren ikke bare taler hen over hovedet på forsamlingen. Der er alt for lang tid imellem, at de kontroversielle emner finder vej til talerstolene.

Behovet er ekstra stort i teen- og ungdomsarbejdet. Der er adgang til meget god undervisning, fx på hjemmesiderne lmu.dk, adamogeva.dk og tilliv.dk, men det er nødvendigt, at den også kommer frem i det direkte møde med unge, hvor der kan følges op med samtale.

Det bibelske fundament lægges dog primært i familierne. Men her bliver de svære spørgsmål let tabuiseret, og forældrene udliciterer dem til det kristne børnearbejde og måske friskolerne. Det er forståeligt, at forældrene finder det svært at tage de svære emner op, måske fordi de selv finder dem svære. Så her er noget, forældrene bevidst må vælge at prioritere.

Det er dog ikke afgørende, at børnene oplever, at deres forældre har svar på alle spørgsmål, men vigtigt, at de oplever, at forældrene har en holdning. Og her findes der også gode hjælpemidler, fx familieandagtsbøgerne *Grav dybt* og *Søg højt* af Birgitte Kjær.

Endnu en væsentlig arena finder vi i det offentlige rum. Det er fristende at gå i flyverskjul, når de offentlige debatter raser, og vores synspunkter er så politisk ukorrekte, som tilfældet er. Men som det er blevet sagt før: Tabuisering og tavshed omkring en sag er det første skridt til at tabe den. Det kræver meget af de ledere, der her stiller sig forrest, og de har brug for meget opbakning og forbøn.

Jesus som forbillede

Men hvordan holder vi så fast i sandheden på en sund måde, så vi ser vores medmennesker i øjnene og ikke bare bliver følelseskolde dogmatiske opslagsværker?

Jeg tror, Mikael Wandt Laursen har en vigtig pointe, når han i bogen *Tro, kirke og homoseksualitet* skriver om det grundlæggende behov for

Der er alt for lang tid imellem, at de kontroversielle emner finder vej til talerstolene.

Birger Reuss Schmidt,
f. 1958
Vicegeneralsekretær i LM
brs@dlim.dk

At lytte til mennesker med anderledes holdninger er sværere, end man skulle tro, men det er at bære Jesu sindelag med sig.

at møde sit medmenneske og lytte til det. "Det er let at have markante holdninger om en modpart, men sværere, når det er et medmenneske," skriver han for eksempel. Og så er vi tilbage ved indledningen til Jesu møde med Nikodemus: Der var et menneske.

Med Jesus som forbillede er vi som kristne kaldet til at møde mennesker – også mennesker, der lever i synd – med kærlighed og omsorg. Og hertil hører også viljen til at lytte til deres anderledes holdninger og kampe. Det er sværere, end man skulle tro, men det er at bære Jesu sindelag med sig.

Den evangelikale teolog, filosof og apologet Francis Schaeffer (1912-1984) skal have sagt, at hvis han kun har en time sammen med en person, vil han bruge de første 55 minutter på at stille spørgsmål og derefter på den baggrund dele sandheden med vedkommende i de sidste fem.

Jeg synes nok, proportionerne er noget overdrevne, men jeg forstår hans pointe. Når jeg tænker tilbage på de relativt få samtaler, jeg har haft med mennesker, der levede i åben mod-

strid med Bibelens etik, er jeg ikke i tvivl om, at jeg burde have været mere spørgende og lyttende. Her er et anliggende, som vi må tage til os.

Men samtidig må vi også slå fast, at prisen for kærligheden og den lyttende empati ikke må blive, at vi mister sandheden!

Når Wandt Laursen i sin bog kalder det første kapitel for "Lyttende ører fremfor færdige svar", er det naturligvis en spidsformulering. Men taget for pålydende går han for vidt. For der behøver netop ikke være nogen modsætning mellem "lyttende ører" og "færdige svar" – vel at mærke, hvis vi med "færdige svar" mener Bibelens svar.

"Lyttende ører før færdige svar" er en mere præcis formulering, som i sig selv kan være vanskelig nok at efterleve.

Det er altså ikke nok kun at lytte. Vi må også vove at tale som Guds ord i disse situationer. Det kræver indlevelse, men først og fremmest mod at gå ind i de samtaler.

Tæt på – med rank ryg og bøjed knæ

Forud for svære samtaler har jeg ofte hentet hjælp i et råd, jeg for mange år siden fik af tid-

ligere Tanzania-missionær Villy Vestergaard Olsen. Han fortalte, at når han skulle lære sine tanzaniske medarbejdere om god løfteteknik, gav han dem denne instruktion: Gå tæt på byrden, ret ryggen og bøj knæene.

I overført betydning i forhold til den svære samtale betyder det: *Gå tæt på byrden*, altså tag opgaven på dig i stedet for at snige dig udenom. Opsøg den person, det handler om. *Ret ryggen*, altså gør det klart, at du ønsker at hjælpe ved at række Guds ord videre og derfor ikke behøver at skamme dig ved det, du gør. Tværtimod er du Guds sendebud og dermed på livets side. *Bøj knæene*, altså læg hele sagen og de personer, den omfatter, i Guds hånd.

Det sidste er det vigtigste. Bønnen er afgørende for det gode udkomme af de svære etiske samtaler. For det er Guds Ånd, der må bøje hjerterne.

I disse samtaler er det også for alle parter skyld godt at følge Jesu anvisninger i Matthæusevangeliet 18,15ff og sørge for at være to til samtalen. Tilsvarende er det også godt at tilbyde den, man skal tale med, at tage en bisidder med.

I øvrigt er en af grundene til, at vi har det så svært med den slags samtaler nok, at vi i vores tid har svært ved at acceptere, at afkald og lidelse hører med til livet med Jesus. Hvis vores ideal mere eller mindre er det problemfrie liv, er det svært at give og svært at modtage de formaninger, der rummer et afkald.

Opgør med uopgjort synd

I yderste tilfælde kan det blive aktuelt at gribe til kirketugt. Det afgørende formål med kirketugt er at hjælpe mennesker tilbage på livets vej, at kalde mennesker, der lever i åbenlys synd eller vranglære, til

Prisen for kærligheden og den lyttende empati må ikke blive, at vi mister sandheden!

omvendelse. Ofte vil kirketugten udmøntes ved at udelukke personen fra at deltage i nadveren.

Det er forståeligt nok et meget sårbart emne, og kirketugt er svær at praktisere – alene af den grund, at vi jo alle kender syndens magt i vores liv. Desuden viser erfaringen, at kirketugt i praksis langt oftere fører til, at vedkommende forlader menigheden i stedet for at omvende sig.

Kirketugt er et redskab, der primært må anvendes over for medlemmer af menigheden for at søge at forhindre, at de lever i uopgjort synd. Men mange steder i det kirkelige landskab er kirketugten afskaffet eller reduceret til alene at omfatte en formaning. Og det er en afsvækkelse af Bibelens lære.

Men hvad stiller vi så op, når der kommer mennesker med i vores menighed, som lever i synd? Det er der ikke noget let svar på, men mit råd vil være, at man her skal være meget langmodig.

Overordnet set er kirketugt et middel for folk indefra, der er *på vej ud*, og ikke for mennesker, der er *på vej ind*. I forhold til de sidstnævnte må vi i stedet prioritere undervisning og samtale og give dem den

nødvendige tid til, at Gud kan virke i hjerterne.

Kan mennesker, der fx bor sammen uden at være gift, deltage i menighedens nadver? Her skal man være forsigtig med faste svar. Mit svar vil være, at hvis medlemmer af menigheden flytter sammen, må menighedens ledelse tage den svære samtale og handle relativt hurtigt. Hvis det er mennesker, der er på vej ind i menigheden, må vi give længere – men ikke ubegrænset – tid.

Helt generelt vil vi også kunne hjælpe os selv ved at have en nadverformaning, der specifikt siger, at nadveren ikke er for mennesker, der ønsker at forblive i uopgjort synd. Ofte indleder vi nadveren ved at sige, at den for alle, der er døbt og ønsker at høre Jesus til – eller noget lignende. Det er gode ord, men med passende mellemrum kunne de jo godt suppleres med en formaning rettet mod den, der ikke vil omvende sig fra sin synd (den ubodfærdige).

Altså: *Der var et menneske ...* Vi skal tale sandhed, og vi skal gøre det i kærlighed. Ligesom Gud taler til os alle! ■

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSOGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

Når penge er lige så svære at finde som Holger

Et år er slut, og et nyt er begyndt, så det er nærliggende at gøre status.

Vi har set krig i Europa – noget, der for blot to år siden var svært at forestille sig. Det er til at fortvivle over, hvad det har bragt med sig af menneskelig ulykke. Her i Danmark, hvor vi dog lever i fred, har det også haft store konsekvenser: Energifikrise og recession fører til økonomisk utryghed.

Og alt dette kommer lige efter to år, der har været præget af corona og social isolation. Der er meget at græde over. Som Piet Hein siger: "Hvis folk er glade, er det deres egen skyld; der er nok at være ked af."

Når pengene bliver små, udfordres vi. Vi bekymrer os let, og behovet for at prioritere stiger. Alle steder mangler penge! Familier, hvis faste regninger bliver umulige at betale; virksomheder, der går konkurs; missionsorganisationerne, som må håndtere stigende udgifter samtidig med et fald i indtægter, og mange flere med dem.

Herhjemme har vi en del bøger, hvor man skal finde Holger. Det kan mildest talt være som at finde en nål i en høstak. Ikke fordi han egentlig gemmer sig, men billedet er så fuldt af detaljer, at han alligevel formår at forsvinde i mængden.

I mange af livets forhold kan det være svært at finde "Holger", at finde det, som er den rette løsning, den rette balancegang. Også i vores økonomi skal vi finde en god balance mellem forbrug og gaver. Den udfordring ser vi ind i nu. Pengene kan være lige så svære at finde som Holger!

Vi er her i Danmark vant til at have nok, vant til at kunne dele ud af vores overskud. Men pludselig er der ikke så meget overskud at dele af. Betyder det, at vi skal give mindre? Eller betyder det, at jeg i min privatøkonomi skal give afkald på mere? Pengene rækker jo ikke lige så langt som før, så hvad nu?

Jeg vil udfordre til en bevidst prioritering, så det ikke bliver noget, vi glemmer at få gjort

Jeg vil udfordre til en bevidst prioritering, så det ikke bliver noget, vi glemmer at få gjort.

eller udskyder til sidst på året, hvor vi (måske) konstaterer, at der ikke er mere tilbage.

Nyligt afdøde Broder Andreas, som grundlagde Åbne Døre, beskriver i bogen *Guds Smugler*, hvordan givertjeneste blev til velsignelse. Han tog Gud på ordet, når Gud udfordrer os til at sætte ham på prøve (Mal 3,10).

På trods af stigende udgifter skal vi huske hver især at give, også økonomisk, til kirker og kristne organisationer.

Dernæst må vi overveje, om vi skal aftale i vores lokale menighed, at den skal give tiende, dvs. 10 % af sin indtægt til organisationer med international mission.

For når vi skal skære ned, er vi nok en del, der er tilbøjeli-

ge til at begynde med det, der ikke er tættest på. Jeg kan derfor have en bekymring: Hvis vi glemmer at lave bevidste prioriteringer, kan det medføre, at vi giver mindre til det internationale missionsarbejde.

Måske vi lokalt skal hjælpe hinanden i den prioritering og sende 10 % fra den lokale menighed videre? Idéen er ikke min egen – læs bogen *Guds smugler*.

Helene Schou Andersen

Vi kan stadig være stolte af stedet og med glæde reklamere for skolen.

Tillykke med de 100 år, LMH!

Luthersk Missions Højskole (LMH) har sat spor hos mange siden oprettelsen i 1923. Og jeg vil gerne ønske hjerteligt tillykke med de 100 år. Det er et flot jubilæum, selvom LMH ligesom resten af højskoleverdenen også har haft sine op- og nedgangstider rent elevantalsmæssigt.

LMH har igennem alle årene været et samlingspunkt for LM'ere på tværs af landet, men også for andre, der har været tiltrukket af det grundlag, som den har stået på. Højskolen har fået livslang betydning for rigtig mange mennesker. Nogle fandt deres ægtefælle dér, nogle fik venner – måske endda for livet. Flyttede man til en ny by, fx for at læse, op-søgte man gerne dem, man havde gået på LMH med.

Alt det er selvfølgelig meget godt, men der drives ikke højskole blot for at svejse en forening sammen. Det, som for alvor gør det værd at fejre LMH's jubilæum, er indholdet og formålet med at drive netop den skole (beskrevet på lmh.dk):

- at formidle oplysning og livsforståelse samt medvirke til personlig modning og udvikling.
- at tilskynde eleverne til personlig tro på Jesus Kristus samt vækst i troens liv.
- at formidle et kald til at gå ind i opgaver i Guds riges arbejde, både i Danmark og internationalt.

Selvom der gennem samtlige 100 år er foregået meget andet på højskolen (jf. første punkt), er *bibelfordybelse* dens hjerteblod og den røde tråd gennem alle årene.

Rigtig mange har dér oplevet, at Bibelen åbnede sig, og de så mere af, hvad Jesus har gjort for deres frelse. Mange har fået en kærlighed til Guds ord, fordi de fik ro til at fordybe sig i det. Der har været rum, tillid og ro til at stille mange af de vanskelige spørgsmål, som kan være svære at stille derhjemme, hvor man kommer fra.

Bønsfællesskabet og elevernes indbyrdes samtaler om tro og liv har også kunnet få tid til at blomstre netop dér.

Kaldet til tjeneste i den

kristne kirke voksede også frem hos flere. Adskillige har oplevet, at et kald til tjeneste blandt børn, som prædikant, præst eller missionær blev født dér.

En del er gået ind i en heltidstjeneste for evangeliet, men de fleste rejste hjem, tog uddannelse og arbejde og gør gavn i deres hverdag og i deres menighed. Hos mange af dem har LMH-opholdet sat sit præg på tjenesten.

Dette ændrer sig forhåbentlig ikke.

Jubilaren må dog forholde sig til, at nutidens unge har rigtig mange prioriteter og ting, de gerne vil nå. Derudover er verden stor, og rigtig mange andre bibelskoler tilbyder sig også, hvad enten det er i Danmark eller i resten af verden. LMH bliver én blandt mange muligheder – hvilket også åbner nogle nye muligheder for LMH.

Vi må derfor ikke stikke hovedet i busken og lade som ingenting. Det er en anden tid, LMH skal operere i og tjene Gud i.

LMH har stadig meget at byde på. Vi kan stadig være stolte af stedet og med glæde reklamere for skolen. Og ikke mindst: LMH har stadig den samme herre og mester, og han kan også velsigne LMH i en forandret verden.

Alex Dahl Karlsen

FOR TROEN

EN ADVARSEL FRA JESUS

AF PETER SØES

Der er ikke nødvendigvis noget galt med mig, når Jesu lignelse om brudepigerne vækker modstand. Det er måske en del af selve pointen.

Peter Søes, f. 1973

Adjunkt på Menigheds-
fakultetet
ps@teologi.dk

De lignelser, Jesus fortæller, vækker ofte stærke følelsesmæssige reaktioner i os. Og det er vel at mærke *selve fortællingen*, der gør det, altså før vi overhovedet kommer til, hvad han vil sige med fortællingen, og hvad den er et billede på. Vi kan fx blive dybt berørte af faderens kærlighed i lignelsen om den fortabte søn, eller vi kan blive irriterede på præsten og levitten i lignelsen om den barmhjertige samaritaner.

Vi skal være meget opmærksomme på disse reaktioner, for de *hører med* til lignelserne. Lignelserne er jo ikke bare en slags kodesprog for et abstrakt budskab. De engagerer os følelsesmæssigt, og det tror jeg, er noget af grunden til, at Jesus taler så meget i lignelser, som han gør.

Det gælder også, når han indimellem bygger en lignelse op sådan, at vi bliver vrede eller irriterede på en af fortællingens personer, som så

viser sig at være et billede på ham selv. Den følelsesmæssige reaktion er der allerede på *fortællingens plan*. Og på *tolkningsplanet* siger det så i anden omgang noget om, hvad det er ved Jesus og hans budskab, der kan få mennesker til at reagere med vrede og modvilje.

Sådan tror jeg, det er med lignelsen om brudepigerne i Matthæusevangeliet 25,1-13.

Den handler om ti unge kvinder på vej til en bryllupsfest. Som det var skik dengang, blev festen indledt med, at brudgommen hentede bruden og førte hende til sit hjem, hvor den egentlige fest skulle holdes. Undervejs fra brudens til brudgommens hjem stødte bryllupsgæsterne så til og gik i et stadig større optog gennem landsbyen med tændte olielamper. Men i lignelsen trak det ud, før optoget kom. Lige til midnat, står der – og altså så længe, at alle ti brudepiger faldt i søvn i ventetiden. Med den konsekvens,

FOTO: ISTOCKPHOTO

at fem af dem var løbet tør for lampeolie, da det endelig gjaldt. Indkøbet af ny olie forsinkede dem så meget, at de kom for sent til festen og ikke blev lukket ind. "Jeg kender jer ikke," sagde brudgommen simpelthen; døren forblev lukket, og de fem kom ikke med.

Tre ting, jeg reagerer mod

Jeg kan mærke, at det forarger mig og gør mig vred på brudgommen – før jeg overhovedet er begyndt på tolkningen af lignelsen. Jeg synes, det er en voldsom overreaktion fra hans side, at det, der virker som en mindre forsinkelse, får så store konsekvenser.

Sådan tror jeg faktisk, at alle, der hører eller læser lignelsen, har det. Og sådan tror jeg også, disciplene må have oplevet det, da de hørte den første gang.

Og det gælder ikke kun den lukkede dør. Der

er også en anden ting i fortællingen, der gør mig vred på brudgommen. Det er, at han lod vente så længe på sig. Det synes jeg ikke, han kunne være bekendt. I fortællingens verden var der jo gæster, der ventede på at være med i optøget, og folk, der ventede med mad osv. i det hus, hvor festen skulle holdes. At trække det ud så længe, helt til midnat, synes jeg, er langt mere, end man kan tillade sig.

For det tredje bliver jeg også vred på de fem kvinder, Jesus kalder "kloge", dem, som havde ekstra olie med og faktisk kom med til festen.

For Jesus fortæller, at da optøget endelig kom, og de ti kvinder vågnede og gjorde sig klar, spurgte de fem, der manglede olie, om de andre ville dele. Men det sagde de nej til; de havde kun lige nok til sig selv. Det gør mig vred. Jeg synes, de burde have delt den olie, der nu engang var, så hele flokken kunne komme med i optøget.

Jeg bliver vred på brudgommen i lignelsen, fordi han kommer så sent.

Men hermed fortæller Jesus jo på forhånd, at det vil trække ud med hans genkomst. Og at det, at det trækker ud, vil virke urimeligt, anfægtende og næsten anstødeligt.

At Jesus anerkender min reaktion, giver på en eller anden måde frimodighed til at fastholde fortabelsen.

Så kunne de vel dér, mens de gik, have fået en sjat olie af nogen, hvis det, de tilsammen havde, skulle vise sig ikke at slå til.

Hvad er lignelsen et billede på?

Der er ingen tvivl om, at lignelsen er et billede på det, der skal ske, når Jesus kommer igen. Det er helt tydeligt i sammenhængen.

Det er en dybt alvorlig tekst, for den handler om, at det ikke er alle dem, som regner med at få den frelse, som bryllupsfesten er et billede på, der faktisk får den. Den lukkede dør ved festen er et billede på fortabelsen, og Jesus fortæller lignelsen for at advare os, så vi ikke billedlig talt står uden en tændt lampe ved hans genkomst.

Der er heller ingen tvivl om, at lyset i lampen er et billede på *troens fællesskab med Jesus*. Det er det, der afgør, om man frelses, nu og på den sidste dag. For det er simpelthen det, frelsen er. Det fremgår både af denne lignelse og af hele Bibelen.

Og hvis vi går lidt ind i billedet, må *olien* være et billede på de midler, Gud bruger, når han kalder troen på Jesus frem i os: Guds ord (i alle de mange former, det kommer til os), sakramenterne, bønnerne, fællesskabet med medkristne. Altså et billede på det, som vores liv ikke må løbe tør for, hvis troens flamme ikke skal dø ud.

Læst på den måde er lignelsen en indtrængende opfordring fra Jesus om at have en livsstil, hvor det er disse ting, der bærer alt andet, fordi troens fællesskab med ham er det vigtigste og altafgørende i vores liv.

Sådan en livsstil kan se ud på mange måder i praksis, og det kan være forskelligt, hvad der passer bedst til vores livssituation og temperament. Det går jeg ikke ind på i denne artikel. Men i alle tilfælde handler det om billedlig talt at "have lampeolie med sig". Altså om at prioritere Guds ord – både i dagsrytmen, ugerytmen og årsrytmen – og om at lade det forme og præge, hvordan vi lever.

Jeg tror også, det er pointen, når Jesus slutter lignelsen med en opfordring til at "våge". Det virker jo lidt besynderligt som opsummering på en lignelse, hvor alle ti brudepiger faldt i søvn. I én forstand blev de alle taget på sengen af brud-

gommens komme; ingen af dem vidste præcis, hvornår det var. Men de fem var alligevel *parate*. Det er denne "parathed", Jesus kalder at "våge".

Så det drejer sig ikke om at gå med himmelvendte øjne og aldrig tænke på andet end bibelcitater og salmevers eller på, hvornår han mon kommer. Derimod handler det om, at vi til stadighed er klar til at møde Jesus, når han kommer, fordi vi lever i troens fællesskab med ham *hver dag*.

Jesus ved, hvad der vækker modstand mod ham

Men nu fortalte Jesus altså ikke bare om en brudgom, men om *en brudgom, man bliver vred på*, når man hører lignelsen. Fordi han til sidst holder døren lukket for de fem af pigerne. Det træk ved lignelsen er blevet meget vigtigt for mig på det seneste. For det viser jo, at Jesus *på forhånd* ved, at netop budskabet om fortabelsen vil vække vrede, modvilje og anstød. Hos kristne og hos andre.

Dér oplever jeg mig i meget høj grad genkendt af Jesus. For jeg kender den reaktion stærkt hos mig selv, og jeg møder den hele tiden hos andre.

Det betyder vel at mærke *ikke*, at jeg har noget grundlag for at prøve at "opfinde en anden kristendom" uden evig fortabelse. Både i denne lignelse og i mange andre tekster taler Jesus fuldstændig klart om det, og det er jo netop derfor, han advarer så indtrængende, som han gør. Men det betyder, at med *selve den måde*, Jesus bygger lignelsen op på, viser han, at han på forhånd kender og forventer min reaktion. Han anerkender den og rummer den.

Det styrker min frimodighed til at stå ved den del af troen! Måske på en lidt bagvendt måde, men så kan jeg jo i det mindste vide, at det *ikke* er sådan, at jeg i grunden burde acceptere budskabet om fortabelsen uden modvilje og søvnløse nætter.

Og det er *heller ikke* sådan, at det *ikke burde* vække vrede og forargelse, når jeg står ved det over for andre. Det er ikke nødvendigvis mig, der er noget galt med, når det vækker modstand. At Jesus anerkender min reaktion, giver på en eller anden måde frimodighed til at fastholde fortabelsen. Og plads til, at jeg kan være

At sige til mennesker, at Jesus-troen og frelsen er en personlig sag, er der mange, der oplever bedrevidende og arrogant, både uden for og inden for kirken.

hos Kristus med det, selv når hans ord om den evige fortabelse føles som et åbent sår i troen.

Noget lignende gælder det forhold, at brudgommen i fortællingen *lod vente på sig*, og dét så længe, at jeg simpelthen ikke synes, han kunne være det bekendt. Med det siger Jesus jo *på forhånd* billedlig talt, at det vil trække ud med hans genkomst. Og at det, at det trækker ud, vil virke urimeligt, anfægtende og næsten anstødeligt.

Dér rammer han igen min reaktion på kor-net: Jeg synes, han har ventet næsten ubærligt længe, og jeg har svært ved at forstå, at han har ladet verdens historie blive så lang. Hvorfor er han ikke kommet endnu?

Det er helt klart et af de mest anfægtende spørgsmål i troen for mig. Man kan ikke sige, at lignelsen løser det for mig. Men ved at fortælle om en brudgom, man bliver vred på, fordi han venter så længe, viser Jesus i det mindste, at jeg *ikke* i grunden burde synes, at det er let at acceptere den lange ventetid.

Jesus ved også, hvad der vækker vrede mod kristne

På lidt samme måde vækker det en vrede i mig, at de fem brudepiger, der havde ekstra olie og derfor kom med til festen, ikke ville dele med de fem, der manglede. Her er det altså de fem ”kloge” brudepiger, jeg reagerer imod.

Det er helt tydeligt et billede på, at frelsen – og vejen til frelse – er *personligt* fællesskab med Jesus i tro på ham. Det er ikke nok at være med i flokken.

Det kunne Jesus have sagt på mange måder. Men ved at sige det netop sådan – i en lignelse, hvor man bliver vred på de brudepiger, der

ikke vil dele – siger han samtidig på forhånd, at han ved, at budskabet virker provokerende og stødende.

Og det forhold, at det ikke er brudgommen, men de fem af brudepigerne, jeg nu bliver vred på, betyder noget her. Det viser, at Jesus ved, at folk også vil reagere med modvilje og vrede *mod hans efterfølgere* dengang og nu, over lige præcis dette.

Sådan er det faktisk den dag i dag, oplever jeg. For det udfordrer og provokerer både folk, der tænker, at deres sag med Gud er i orden, fordi de er indbyggere i et kristent land, og folk, der tænker, de i hvert fald er blandt de frelste, fordi de er opvokset i en kristen familie eller er en del af et bestemt kristent fællesskab med tydelige værdier.

At sige til den slags mennesker, at Jesus-troen og frelsen er en personlig sag, er der mange, der oplever bedrevidende og arrogant, både uden for og inden for kirken.

Men det er altså det, Jesus siger i denne korte, alvorlige lignelse.

Vær klar!

Pointen er at kalde os til at være klar. Til at leve i troens fællesskab med ham hver dag, så vi også gør det, den dag han kommer.

Det kald skal vi høre og handle på. Og vi skal stå ved det og fastholde det – både i det, vi formidler til andre, og i vores egen tro og bøn.

Lad brænde mit hjertes lampe beredt i tro, i håb og kærlighed.

Jeg sover eller våger, da være jeg din, jeg lever eller dør, da være du min.

DDS 269, v.3-4

FOR TROEN

Lydighed – upopulært, men ikke forældet

AF OLOF EDSINGER. OVERSAT AF LENE DUE MADSEN

Ud fra egne og andres idealer danner vi os ofte et billede af, hvordan det lykkelige menneske skal være.

Olof Edsinger, f. 1976
Generalsekretær for Svenska
Evangeliska Alliansen
olof.edsinger@sea.nu

Lydighed er ikke et populært ord i vores kultur.

I mine bedsteforældres generation var det Hitler-Tyskland med dets kadaverdisciplin, der indprentede billedet af den "farlige lydighed". I mine forældres generation var det i stedet 68-oprøret med dens slagord om autoriteternes død, der formede et syn på lydighed som noget gammeldags og livsfjendtligt. I kirken fik mistænksomheden mod *lydighed* næring af vækkelsesbevægelsens syndekatalog, hvis indhold ofte blev oplevet som firkantet og hårdt og desuden svært at begrunde.

Min egen generation har på den måde høstet frugterne af disse generationers modvilje mod autoritet og lydighed. Det meste af det, der før den tid var en selvfølge, er enten rensat ud eller helt glemt. Det eneste, der tolereres i vores senmoderne kultur, er den lydighed, som er knyt-

tet til vores eget hjerte: "Man har hver især sin egen sandhed. Følg bare dit eget hjerte."

Husk, hvem Jesus er

Problemet med det er, at man *ikke kan* fjerne lydigheden fra det kristne liv – uanset hvor mange misforståelser og hvor megen misbrug den ellers kan have været ophav til. Tværtimod!

Paulus beskriver sin opgave som apostel som at "føre mennesker i alle folkeslag til *troslydighed*" (Rom 1,5). Apostlen Peter anvender udtrykket "lydighed mod sandheden" som et synonym for at blive en kristen (1 Pet 1,22). Og Bibelens sidste bog omtaler de kristne som dem, der "holder fast ved Guds bud og ved Jesu vidnesbyrd" (Åb 12,17).

Jesus selv kalder os i mange tilfælde til lydighed. Vi er forpligtet til at elske og følge ham – før vores naturlige bånd til familie og venner

Lad mig slå fast, at modsætningsforholdet mellem lydigheden og nåden er en illusion. Bibelens betoning af lydighed er nemlig en direkte konsekvens af talen om Guds nåde.

(Luk 14,26ff). Høflige fraser er ikke nok for Jesus. Han vil, at vi både skal høre hans ord og handle efter det; gøre hans vilje (Matt 7,21-27).

Baggrunden for disse formaninger til lydighed har med Jesu identitet at gøre. Da Jesus blev menneske, blev han i sandhed som en af os, men han er og forbliver også hellig Gud. Udtrykt på en anden måde: Når vi bliver kristne, får vi ikke bare en ny bedste ven – vi får også en personlig relation til Herren, hele universets skaber.

Kan man have fællesskab med ham, som er kongernes konge og herrernes herre, uden at gå ind i nogen form for lydighedsforhold? Tanken fremstår nærmest absurd!

Konsekvens af nåden

Men det med lydighed er altså ikke så nemt – af flere årsager. En af dem har jeg allerede været inde på: I det senmoderne samfund betragtes man i praksis, som om man kommer fra en anden planet, hvis man frivilligt underordner sig nogen anden.

Vi skal dernæst ikke undervurdere den synd, som vi alle bærer med os, og som til stadighed slår os tilbage til startfeltet: fra Gud-centrering til selvcentrering.

En tredje årsag til, at lydighed kan føles problematisk, er, at vi er blevet vænnet til, at vores lydighed mod Gud spilles ud mod Guds nåde.

Lad mig derfor slå fast, at modsætningsforholdet mellem lydigheden og nåden er en illusion. Bibelens betoning af lydighed er nemlig en direkte konsekvens af talen om Guds nåde.

Gennem hele Guds ord møder vi det budskab, at det eneste, som kan skabe en sand forandring i vores liv – det eneste, som har evighedsværdi – er det, som kommer fra Herren selv (jf. Matt 15,13). Alt det, som har sit udspring i os selv, er diskvalificeret, idet vi alle er præget af synden. Og det, lydigheden gør, er i praksis, at den hjælper os til at gribe om det, som Gud har sagt og gjort – i stedet for hvad vi selv mener og tænker.

Både nåden og lydigheden kan på den måde siges at tage udgangspunkt i Guds ord og handling. Derfor siger Skriften også, at det ene leder til det andet: "Guds nåde ... opdrager os til at sige nej til ugudelighed og verdslige lyster og leve besindigt og retskaffent og gudfrygtigt i den nuværende verden" (Tit 2,11f).

Legalismen som grundtilstand

Det indebærer samtidig, at det kristne liv bygger på parallelle sandheder: fuldkommen hvile og et vedvarende kald til hellighed.

Men sagen kompliceres yderligere af vores egen indre splittelse. Man kan sige, at det faldne menneske på den ene side råber efter en Gud, der kan have overbæ-

renhed med vores fejl og brist. Det svarer i øvrigt til det, som Bonhoeffer kalder for "billig nåde". På den anden side lever det faldne menneske med *loviskheden* (eller: *legalismen*)¹ som grundtilstand.

En konsekvens deraf er, at vi på forskellig måde søger at konstruere vores egen værdi. Trods det at vi vægrer os ved at lade Gud give os vores værdi som mennesker, vil vi "være nogen" i vores omgivelseres øjne. Det indebærer, at vi knytter vores værdi til, hvad vi selv kan præstere. Vi får os selv til at tro, at det er vores egenskaber, kompetencer og succeser, der sikrer vores eksistensberettigelse.

I stedet for at blive det, vi er skabt til – *human beings* (værende) – bliver vi noget, vi selv forsøger at skabe – *human doings* (gørende).

Derfor forsøger vi i mødet med Herren at leve op til hans vilje i egen kraft. Det vil dog sige, at vi blot forsøger at leve op til kravene, så længe de virker overkommelige og rimelige. Men hvis de bliver for høje, protesterer vi højlydt: Guds bud må kun være normgivende, så længe de er mulige at leve op til – ellers mister vi kontrollen!

Loviskhed og skam-identitet

Der er også andet, der vikler os ind i løn-efter-fortjeneste-spindet. Det er fx de narcissistiske træk (selvkærlighed udadtil, tomhed og ringe selvværd indadtil – samt manglende empati og respekt for andre, *red.*), som så let sætter sig i vores personlighed.

Mange går rundt og bærer på følelser af mindreværd og skam. Trods alt det gode, vores skaber har sagt om os, oplever vi os som uværdige og utilstrækkelige. Ikke kun, fordi vi har begået forkerte handlinger, men fordi vi føler, vi er forkerte. Konsekvensen bliver en vedvarende jagt efter anerkendelse.

De narcissistiske træk kan komme for-

Trods alt det gode, vores skaber har sagt om os, oplever vi os som uværdige og utilstrækkelige. Ikke kun, fordi vi har begået forkerte handlinger, men fordi vi føler, vi er forkerte.

skelligt til udtryk. Hvis vi ikke oplever at "være nogen", er det ganske naturligt, at vi forsøger at "blive nogen" eller "blive noget" i omgivelsernes øjne.

Ud fra egne og andres idealer danner vi os derfor et billede af, *hvordan* det lykkelige menneske skal være. Og ved efterfølgende at leve op til det tænker vi, at vi vil opnå den værdi, som vi fra begyndelsen ikke mente, at vi havde. Reklameverdenen tjener groft på disse narcissistiske anerkendelsesbehov!

Når idealbilleder kobles til Guds bud

Af og til møder man mennesker, der klager over alt det "bør" og "skal", som de møder i kristen sammenhæng. Efterfølgelsen føler de nærmere som et krav end en gave. Og når de er i andre kristnes selskab, synes de at blive ramt af dårlig samvittighed.

Selvom jeg ikke vil sætte spørgsmålstegn ved

ægtheden i disse menneskers følelser og oplevelser, er jeg overbevist om, at de krav, de møder i kirken, oftere – men ikke altid – sidder på deres egen inderside end i den forkyndelse, de hører fra prædikestolen.

Når det narcissistiske menneske kommer i kontakt med Bibelens undervisning om lydighed, begynder det nemlig at tænke Guds bud og forbud ind i sit eget idealbillede: "Sådan skal man leve for at vinde behag i Guds øjne." Eller: "Sådan skal man gøre for at fortjene omgivelsernes anerkendelse og berømmelse."

Så længe det narcissistiske menneske oplever succes i sin stræben efter at leve op til idealet, kan det føle sig tilfreds med sit eget liv. Men så snart det mislykkes, rammes det af en afgrundsdyb fordømmelse. Når det indre idealbillede braser sammen, er det eneste, der bliver tilbage, et mislykket og – i egne øjne – værdiløst menneske.

Når Gud bruger os for at udføre sit værk, er det ikke længere os, der har initiativet. Vores opgave er i stedet at "vandre" i de gerninger, som han har lagt til rette for os.

Den slags følelser kan i værste fald lede til, at man trækker sig ud af det kristne fællesskab. Skammen og mindreværdskomplekset har fået det sidste ord!

Guds kraft – eller vores egen?

I stedet for burde vi ændre udgangspunktet for vores liv. At blive kristen er jo at kapitulere over for Gud. I stedet for at sætte os selv og vores egen vilje i centrum sætter vi Gud og hans vilje i centrum. Vi sætter vores fortrøstning til Jesus og hans korsdød, og vi beder om forladelse for, at vi har villet klare os uden den Gud, som har skabt os alle.

Derigennem overgår vi i den usynlige verden fra den Ondes rige – det livsrum, hvor vi forsøgte at være vores egne herrer – til Guds rige.

Hermed kan vi også indkredse en tredje form for lovishhed. NT skelner nemlig tydeligt mellem de gerninger, som vi udfører i det gamle livsrum, og dem, vi udfører som medborgere i Guds rige. Eller som man også kan udtrykke det: de gerninger, vi gør i egen kraft, og dem, vi gør i Guds kraft.

Paulus beder for de troende om, at Gud "med kraft [vil] fylde jer med alle gode forsætter og alle *troens gerninger*, for at vor Herre Jesu navn må blive herliggjort i jer og I i ham ..." (2 Thess 1, 11f). Og om de troende siger han også: "Hans [Guds] værk er vi, skabt i Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud forud har lagt til rette for os at *vandre i*" (Ef 2,10).

Helt konkret indebærer det, at når Gud bruger os for at udføre sit værk, er det ikke længere

os, der har initiativet. Vores opgave er i stedet at "vandre" i de gerninger, som han har lagt til rette for os.

Til hjælp i den vandring har vi fået Helligånden, som dels vil vise os, hvad Gud har kaldet os til, dels fylde os med det, vi behøver for at gøre Guds vilje.

For tilbøjeligheden inde i os til at ville og kunne selv er det ret stødende. Det selvretfærdige menneske vil nemlig ikke leve i afhængighed af Gud: At *anvende Gud* til det, som man selv opfatter som godt og rigtigt, går nok an, men det går ikke an uden forbehold at lade *Gud anvende os!*

Dermed kommer det kristne liv til at kredse om os selv. Vores egne tanker bliver udgangspunktet for vores handlinger – ikke Guds tanker. Vi bliver så dygtige til at planlægge vores egen aktivitet, at vi ikke længere "behøver" at lytte til Åndens vejledning i, hvad vi skal gøre. Hele forsamlinger kan på den måde køre fast i lovishhedens onde cirkel.

Helbredelse fra lovishhed

Fuldkommen frihed fra det loviske mønster opnår vi ikke før i Himlen. Men ved at vokse i tillid til, at Gud virkelig har gjort alt for os, og at ingenting kan stå i vejen for hans kærlighed, kan vi mere og mere finde hvilen i det kristne liv. Vi må hvile i, at Gud elsker os for dem, vi er – ikke for, hvad vi gør.

Men de farisæiske træk i vores liv må samtidig bekæmpes aktivt, nemlig ved at vi hver dag overlader vores måde at tænke, tale, handle og prioritere på til Jesus og hans vilje. Når Jesus bliver større, og vi selv mindre, bliver lovisheden også mere tilbagetrukket i vores liv.

I de bibelske formaningsstekster ser vi et mønster, som kan beskrives med ordene "bliv, hvad du allerede er" – et udtryk, som giver et godt billede af forholdet mellem lydigheden og nåden/hvilen.

Som kristne skal vi *blive* noget - nemlig villige redskaber for Gud og hans vilje. Men ved Guds nåde *er* vi allerede alt, hvad vi behøver at være for at leve som hans børn og disciple. Som følge af det er vi kaldet til at lade begge disse perspektiver bryde frem i vores liv. Samtidig. ■

1 *Lovishhed* er et gammelt udtryk for at være fokuseret på det, man burde leve op til, og have en noget-for-noget-tankegang i forhold til Gud. Sprogligt opdaterede udtryk kan måske være: legalisme, moralisme, lovtrældom, selvretfærdighed, præstationskristendom, farisæiske træk.

FOR TROEN

Dage fyldt med spørgsmål

AF MIRJAM BURGENDORF LEINUM

Nogle dage er det svært at komme ud af sengen, men der er noget at kæmpe for!

Mirjam Burgdorf Leinum,
f. 1974

Pædagogmedhjælper
mirjamleinum@gmail.com

Nogle dage er det bare enormt svært at få løftet den varme, dejlige dyne af sig og stikke de bare tæer ned på gulvet. Nogle dage har jeg mest lyst til at krybe tilbage, langt ned under dynen i min bløde seng. Nogle dage har jeg lyst til at råbe: *Hvad sker der, Gud? Hvad har du gang i? Hvad er din plan lige nu?*

Peru tur/retur

I november 2008 rejste vi som familie til Peru for at være missionærer for LM. Da vi steg ind i flyet på vej mod Peru, vidste vi ikke, at det ville blive begyndelsen på den mest vanskelige og barske tid i vores liv.

Vi flyttede spændte og forventningsfulde ind i vores nye hus i Arequipa, hvor vi måtte kæmpe mod alle de nye bakterier i en ny kultur. Vi kom alle over det lidt efter lidt – bare ikke Martine, vores ældste datter. Hun kunne ikke rigtig slippe af med sygdommen. Efter indlæggelse og en CT-scanning blev det besluttet, at hele familien

hurtigst muligt skulle rejse til Danmark.

19. december 2008 landede vi i Kastrup Lufthavn. Efter en halv weekend i Brøndby Strand blev Martine indlagt på Rigshospitalet. Her var hun i kyndige hænder. Vi var alle fem trygge i Guds store hånd, trods alle vores mange spørgsmål.

Sygdomsforløbet gik op og ned hele 2009. Efter jul gik det kun ned ad bakke. Marts 2010 hentede Jesus Martine hjem til sig. Det var nogle intense uger, vi havde i vores lejlighed i Tarm til sidst.

Det er så hårdt at miste en af dem, man holder ufattelig meget af! *Hvorfor måtte vi ikke beholde hende her hos os? Hvorfor skulle hun hentes hjem så tidligt, Gud? Vi forstår dig bare overhovedet ikke!*

Overlevelse som familie og som par

Det er velkendt, at kriser samler, og kriser spreder. Kriser får os til at rykke tættere sammen,

eller kriser får os til at flygte.

Hver gang Martines tilstand blev mere stabil, kunne Rolf, min mand, og jeg reagere på de vilde oplevelser, vi stod midt i. Enten var det Rolf, eller også var det mig, der blev ramt af et par sygedage. Rolf fik oftest maveproblemer eller influenza; mit problem var migræne.

Som par var vi ofte i forskellige sindsstemninger. Den ene dag kunne den ene af os glæde sig vildt over et godt resultat i sygdomsforløbet: god feedback fra en operation, en scanning el-

Martines gamle venner og jævnaldrende. At sidde hjemme i stuen som familielærer med en gruppe piger fra Efterskolen Solgården eller med hendes gamle klassekammerater og veninder fra lejre var en barsk oplevelse! Savnet blev større! Når veninder tog på efterskole, fik kørekort og til sommer får lov til at blive studenter, bliver savnet større!

Vi valgte kort efter Martines begravelse at holde vores kobberbryllupsfest sammen med vores dejlige familie og en masse skønne venner, som

Jeg tror, det er noget af det, vi skal øve os allermest i: at møde hinanden i de forskellige sindsstemninger, følelser og tanker, vi hver især kan befinde os i, også som par.

ler gode resultater fra en prøve. Samtidig kunne den anden være langt nede i kælderens følelsesmæssigt med tanke på det faktum, at vi havde en pige med en alvorlig kræftsygdom.

Da var det vigtigt, at vi kunne lytte til hinanden, forsøge at rumme hinanden og snakke sammen trods modsatrettede sindsstemninger. Det var ikke altid lige let! Jeg tror, det er noget af det, vi skal øve os allermest i: at møde hinanden i de forskellige sindsstemninger, følelser og tanker, vi hver især kan befinde os i, også som par.

Vores to drenge, Tobias og Frederik, var en ubeskrivelig hjælp ind i det at skulle finde en ny hverdagsrutine og noget nyt her i livet at kæmpe for på rejsen hjem mod det kommende Paradis. Hver eneste dag havde vi to sprudlende og energiske drenge, som ville spille, drille, lege og hygge. To skønne småfyre, som havde brug for mad og brug for at få alle daglige behov opfyldt. Det var en kæmpe hjælp ind i vores sorgproces!

Samtidig har det til tider været hårdt at møde

også havde været med til begravelsen. Det var hårdt, men også fantastisk at kunne fejre livet og ægteskabet midt i sorgen og håbløsheden. Da vi havde markeret mærkedagen, tog vi på en autocampertur til Nordkap sammen med vores to fantastiske drenge. Det var en helt igennem uforglemmelig god ferie.

På vej

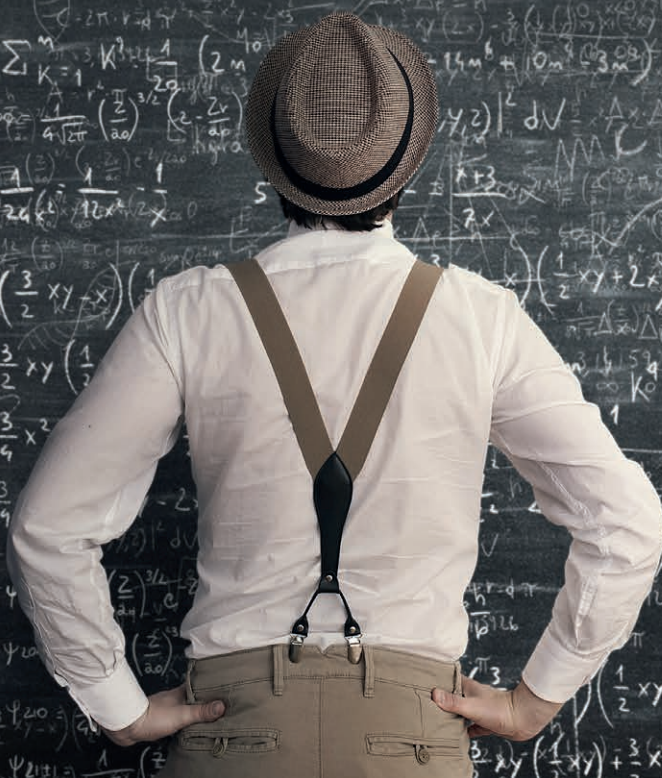
Tabet vil vi altid bære med i vores bagage. Samtidig minder vi os selv om, at Martine nåede målet. Hun er nu hjemme hos Jesus. Mange spørgsmål og savnet af hende bærer vi dog med os, så længe vi er her.

Nogle dage er det svært at komme ud af sengen, men der er noget at kæmpe for! Vi må kæmpe for at nå målet! I alt hvad vi gør, og i alle de relationer, vi indgår i, er det vigtigste, at vi satser alt på, at vi selv, vores kære og endnu flere mennesker omkring os må nå frem til målet. ■

Dekonstruktion af troen – nedbrydning eller rekonstruering?

AF LASSE HOLMGAARD IVERSEN

Hvad gør man, hvis man ikke kan få sin tro til at hænge sammen med sin verdensforståelse, personlige erfaring og integritet?

Jeg vil gerne være kristen, men jeg kan ikke tro på en Gud, som tillader, at mennesker går fortabt.”

”Jeg tror på Gud, men jeg føler mig ikke længere velkommen i mit kristne fællesskab, efter at jeg har valgt at leve som homoseksuel.”

Sådan har jeg hørt unge sige. Unge, som egentlig gerne ville tro på Gud, men som havde det svært med nogle bestemte normer fra Bibelen og derfor følte, at de måtte opgive. Eller finde en anden måde at tro på.

Det er ikke en ny tendens, for til alle tider har der været mennesker, som er blevet stærkt udfordret eller anfægtet af den kristne tro, som de er oplært i. De føler, at kristendommen blev på perronen, da nutidens tog kørte videre. Derfor har de opbygget en udgave af kristen tro, som de kan være i. En form for dekonstruktion.

Tendensen er beskrevet i bøger, podcasts og artikler fra særligt USA, og det kan være lidt svært at gennemskue, hvad det egentlig er, vi taler om. Virkeligheden er jo, at vi er mange, der i et eller andet omfang kan tale med om det at være udfordret på troen, fordi der er noget i kristendommen, vi slår os på.

Her i artiklen vil jeg fokusere på dem, som ønsker at tro, men som har svært ved at gøre det i den ramme, som hedder ”konservativ, bibeltro kristendom”, fordi det konfliktter med deres integritet, verdensforståelse og personlige erfaring.

Jeg kan sætte navn og ansigt på flere, der har givet udtryk for det. Og spørgsmålet er, hvordan de og den ”konservative, bibeltro” kristne bedst taler sammen om troen.

Hvem stjæler troen?

Forestil dig, at du får taget din tro fra dig. At den bliver stjålet fra dig. Sådan kan det opleves af det menneske, som er ved at omdanne eller dekonstruere sin tro.

Ønsket om at forblive i troen på Gud *kan* være helt reel, selvom man gør op med nogle af de holdninger og trosmarkører, man er vokset op med i sin barndoms missionshus. Det er altså

ikke nødvendigvis *relationen* til Gud, man er på vej ud af, selv om det er en risiko, når man tager afstand fra holdninger, traditioner og fællesskaber. Men man ønsker en nær og mere direkte relation til Gud, og det *kan* en god ”omdannelses-proces” føre til.

Det er et sårbart sted at være. Derfor er det også vigtigt, at vi kan tale om det. Både den, som er i processen, og den, som står på siden.

Årsagerne til, at man føler sig nødsaget til at omdanne sin tro, kan være mange.

Men i et forsigtigt forsøg på at sige noget fælles om det, vil jeg nævne tre tendenser hos den, som er i gang med at omdanne sin tro. Ofte kombineret:

1. Disharmoni mellem tro og intellekt

Det kan være spørgsmål til kristendommens redelighed, Bibelens troværdighed eller kirkens måde at have praktiseret at være Kristi legeme i verden.

Det klassiske spørgsmål om, hvorvidt Gud har skabt verden eller ej, er et eksempel på det. Men det kan også være den kristne etik, der udfordrer.

2. Udfordringer med at identificere sig med den inderlighed og dedikation, som andre troende udviser

I podcasten *Ekkokammeret*¹ fortæller Christian, hvordan han havde svært ved at være i den lovsangstradition, som er i mange kristne ungdomsmiljøer.

Den samme reaktion kan andre have på de gamle salmer, der i højere grad distancerer dem fra Gud fremfor at hjælpe dem til at udtrykke deres relation til ham.

3. Spørgsmål, som på forskellig måde handler om kristen seksualmoral og konsidentitet

Ingen vil såre sine venner, og derfor kan det være svært at skulle stå på mål for Bibelens tale om homoseksualitet og sige til en homoseksuel ven, at jeg ikke mener, det er Guds vilje, at hun skal være i et forhold med den kvinde, som

De føler, at kristendommen blev på perronen, da nutidens tog kørte videre.

Lasse Holmgaard Iversen,
f. 1982

Sognepræst i Christianskirken,
Aarhus
lahi@km.dk

For mange er det ikke et decideret opgør med, hvor- vidt der findes en Gud.

hun elsker. For hvordan kan Gud forbyde kærlighed?

Og endnu mere udfordrende er det for den, der selv springer ud som praktiserende homoseksuel og derfor bevidst er på kant med holdningen i hans/hendes kristne fællesskab. Der kan man let føle, at kristnavnet bliver taget fra en – eller at man i hvert fald må tro på en anden måde for at kunne holde fast i troen.

Som sagt kan listen udvides. Men det er tre eksempler på, hvad der kan få en til at begynde at omdanne sin tro, fordi man ikke kan få tingene til at hænge sammen. For mange er det ikke et decideret opgør med, hvorvidt der findes en Gud. Oftest handler det om, at teologien/kirken/traditionen gør det svært for en at tro.

Intentionen kan være god

Som i enhver anden sag er der flere sider i dette. Der er også fare for uhensigtsmæssige automatreaktioner fra både den, som er i gang med at dekonstruere, og den, som fastholder en ”konservativ” tro.

Lad os derfor prøve at se nærmere på både de positive og de negative sider af sagen. For som sagt: *Dekonstruktion* eller *omdannelse af troen* handler dybest set om at fastholde troen. Så intentionen kan være god. Samtidig må vi være ærlige og sige, at intention ikke altid er nok ...

Hos den, som er i proces med at omdanne sin tro, kan man af og til møde en

større seriøsitet om det at tro end hos den, der ikke forholder sig særligt til sin tro, men som blot fastholder nogle ydre rammer såsom kirkegang og et moralsk kompas, der er forankret i Bibelen.

Her er det naturligvis forudsat, at man dekonstruerer for at *fastholde* troen og ikke for at *nedbryde* den. Men i så fald udtrykker det dermed også et ønske om at tage sin tro og sig selv alvorligt. Derfor kan omdannelse af troen være en måde at være i discipelskab på. Det kan lede til en større forankring i Kristus end for den, som er trofast i kirken, men som ikke reflekterer nærmere over sin tro.

På den anden side kan man overveje, om omdannelsen af troen – trods gode intentioner – reelt er et forsøg på at sekularisere troen. Altså dels et forsøg på at hvøle nogle af de knaster af, som kristendommen utvetydigt har i en tid, som er præget af postmoderne og relativistisk tænkning. Dels en måde at gøre troen mindre åndelig og mere rationel.

Hvis vi skal sammenligne med noget, vi kender fra historien, kunne det være liberalteologien (fra 1800-tallet og frem til 1930), som egentlig havde en god intention: De ville fastholde kristendommens relevans i en tid, hvor bibelsk kristentro tilsyneladende blev udfordret af fx naturvidenskabens fremskridt. Men resultatet blev en åndløs kristendom – med større vægtlægning på mennesket end på Gud.

Den form for subjektivering er også en fare for den dekonstruerende tro, hvis ikke man er åben for, at Bibelens åndsbestemte vejledning kan være sand, selv om den er i konflikt med vores egne følelser og intuition.

Fra overfokus på ”personlig” tro til individualisme

I vækkelsesbevægelserne har vi altid været optaget af ”personlig tro”, og jeg husker, hvordan det i mine teenageår blev forkyndt, at vi skulle finde vores egen,

personlige tro og ikke leve videre på vores forældres tro. Dengang følte jeg et pres til at skulle sige ”jeg tror *selv*.” Når jeg ser tilbage, er min vurdering, at der sammen med de gode elementer også var noget usundt i den forkyndelse og sjælesorg, som havde fokus på ”personlig tro”.

Man kan overveje, om den dekonstruktion af tro, som leder til en fornyet tro, er et udtryk for en lignende proces i dag? Jeg mener i hvert fald at kunne se, at der for unge, som er vokset op med kristentro, kan være en grad af selvstændiggørelse i troen og en positiv omdannelse af troen, så de fortsat kan være kristne i en verden, som er markant anderledes end førhen.

Desuden er mange unge netop optaget af at være kristne i verden og ikke isolere sig i en kristen subkultur. Det medfører naturligt nogle konfrontationer med et ikke-kristent verdensbillede, som de må tage livtag med.

Men hvor tidligere tiders fokus på ”personlig tro” var hjulpet på vej af forkyndelse, sjælesorg og menighedens fællesskab, er dekonstruktionen i fare for at indoptage den overdrevne individualistiske præmis, som findes i vores tid i dag.

Dermed bliver tros-omdannelse noget, man gør ”for sig selv”, isoleret fra det kristne fællesskabs rammer. Med det følger en stor fare for, at man ikke udfordres i tilpas grad af andre stemmer end sin egen.

Måske finder man i processen sin åndelige vejledning i forkyndelse på internettet eller i diverse online samtalefora. Det kan selvsagt være af vidt forskellig observans. Er man ikke (selv)kritisk, og har man kun sig selv som smagsdommer, er det ikke svært at finde bekræftelse på et trossystem, som passer til det, man umiddelbart kan få til at hænge sammen.

Her ville det være godt, hvis man i stedet for at dekonstruere for sig selv er i proces sammen med andre. Ikke for at de skal diktere, hvad man skal tro og mene! Men

for at blive vejledt og udfordret i processen mod en fornyet tro.

Opgør med institutionaliseret kristendom

Der er en protest mod institutionaliseret kristendom i dekonstruktionen. Altså de faste strukturer, former, dogmer og til dels institutioner, som er i kirken.

Det gode i den protest er, når den gør op med fastfrosset kristendom, hvor tradition og struktur sættes over liv og Helligåndens dynamiske ageren i verden.

Det ses bl.a. i kulturkristendommen, som præger vores land. Men også i nogle af vores kirkeligt konservative miljøer, hvor tro kan være holdninger og standpunkter, mere end det er relation til Gud. Her er det helt på sin plads med et opgør med de meninger og holdninger, der bare er til for meningernes og holdningernes skyld. Det er en sund åndelig udvikling, som i højere grad fremmer bibelsk kristendom frem for at hæmme den.

Men opgør med institutionaliseret kristendom kan være farlig der, hvor et opgør med fx det kristne fællesskab eller centrale kristne dogmer bliver et opgør med noget, som er vigtigt for troen, selv om det er gammelt. For dermed går jeg fra at revitalisere min tro til at danne en hjemmelavet tro – med udgangspunkt i mig selv og ikke i Bibelen.

Hvor intentionen er at finde ind til det egentlige i troen, er dekonstruktion positivt og kan være et vigtigt korrektiv til det "gamle". Men hvis man derimod i praksis bevæger sig væk fra en bibelsk funderet kristendom, er den gode intention ikke nok.

Skab rum

Hvordan møder vi det menneske, som er i gang med at omdanne sin tro? Det kan jeg kun sige noget overordnet om, da det kan se ud på virkelige mange måder.

Først og fremmest er det vigtigt at være åben for samtalen om tro. Også om de ting, vi som konservative tager for givet og anser for at være grundpiller i den kristne tro. For det er ikke et angreb på troen, men et forsøg på selv

Med den individualistiske dekonstruktion følger en stor fare for, at man ikke udfordres i tilpas grad af andre stemmer end sin egen.

at finde ind til det, som er sandt. Det kan fx være interessant at tale om, hvad det i praksis betyder at have Gud som autoritet. Eller: Hvordan skal vi omsætte Jesu radikale kærlighed til vores liv og verden i dag?

Dernæst må vi give plads til det, som man kan kalde en "bulet" tro. Altså den kristne, som har fået slag på troen, fordi det er svært at få fx erfaring og Bibelens løfter til at hænge sammen, eller fordi modgang i livet har svækket min fulde tillid til Guds omsorg for mig, men uden at jeg dermed benægter, at han findes.

Sådan en tro er nok ikke den, vi fortæller om til frit vidnesbyrd eller hører forkyndt fra prædikestolen. Men så længe troen er rettet mod Jesus, er den frelsende, for den er dog ikke mindre end et sennepsfrø ...

Og så er det vigtigt at skelne mellem centrum og periferi. Både for den, som omdanner sin tro, og for den "konservative". Det vigtigste spørgsmål i trosdannelsen er: Hvem er Jesus? Derfra formes og defineres vores tro, teologi, etik osv. – i tillid til, at Helligånden virker og danner troen i os; forankrer os i Kristus.

Dekonstruktion af troen er med andre ord ikke enkel. Hverken for den, der selv er i den proces, eller for den, der står på sidelinjen. Dekonstruktion rummer både en *risiko* for at miste troen på Jesus og et *potentiale* til at blive fornyet i troen.

Potentialet opnås bedst, når vi gensidigt lytter til hinanden. I dén samtale kan vi nemlig også gensidigt udfordre hinanden. ■

1 Hør podcasten på Spotify:
[kortlink.dk/2hv4t](https://open.spotify.com/show/kortlink.dk/2hv4t)

En (arve)synders sande glæde

AF KRISTIAN SONDERGAARD LARSEN

Bibelen omtaler ikke arvesynden som noget befriende, men peger på noget helt andet som det glædelige budskab.

**Kristian Søndergaard
Larsen, f. 1978**

Cand.theol. og organist
Formand for Kirkelig Samling
om Bibel og Bekendelse
kslarsenorg@hotmail.com

En avisoverskrift må gerne få læserne til at glippe med øjnene.

Det lykkedes for forfatter og salmedigter Iben Krogsdal med en klumme i Kristeligt Dagblad d. 27. februar 2021. Under overskriften ”Jeg elsker at være arvesynder” skrev hun om det positive ved læren om arvesynden. Ved sin tale om fælles skyld er denne lære med til at ”tage presset af mennesker,” anførte hun.

Klummen opregnede præcist en lang række eksempler på, hvordan vi mennesker svigter hinanden og sætter os selv først. Det gode budskab er angiveligt, at når skylden er fælles, er den mindre alvorlig. Mit medmenneske er også (arve)synder, og dermed har vi et ”menneskeligheds-fællesskab”.

”Jeg er så dybt taknemmelig for, at min egen skyld ikke kun er min egen skyld,” hed det i klummen, der også talte om at dele denne glæde ”med den første den bedste arvesynder, jeg møder.”

Er det opløftende at være en synder?

I Bibelen fremstilles (arve)synden imidlertid ikke som noget befriende, som et ”menneske-

At have fælles erfaringer af fejl og svigt kan være godt for forståelse og overbærenhed. Men det bliver vi ikke mindre skyldige af!

lighedsfællesskab” eller som noget – med et udtryk fra klummen – ”forårsagtigt opløftende”.

Begrebet *synd* handler nemlig om adskillelse i forhold til Gud og mennesker, om fald og svigt, om – med Luthers udtryk – at være indkroget i sig selv og skyldig over for Gud.

Alt det er der ikke så meget godt at sige om. Det er derfor svært at finde en passende melodi til Krogsdals ord om at elske at være arvesynder. Ad den vej kører man tværtimod skævt og ender med en trøst, der ikke er holdbar. Et enkelt sted nævnte klummen tilgivelsen, men glæden har øjensynlig ikke sin basis her, men

FOTO: PEBELS

derimod i, at "arvesynden samler os."

Men er det nu en sund og sand glæde? Er den ikke i stedet funderet på noget usundt og uægte? For lurer sammenligningen med de andre ikke også bag den glæde?

Sammenligningen kan have forskellige former. Perspektivet kan fx være: "Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker, røvere, uretfærdige ..." (Luk 18,11). I Krogsdals klumme vender det den anden vej: Kollegaen fejler også, naboen er også skyldig, og så er det hele ikke så alvorligt. Men omdrejningspunktet er alligevel sammenligningen. Og spørgsmålet er, om forskellen mellem de to perspektiver er så stor.

At have fælles erfaringer af fejl og svigt kan være godt for forståelse og overbærenhed. Vi er alle i samme båd. Den erkendelse er vigtig. Mit medmenneske og jeg er fælles om at være skyldige.

Men det bliver vi ikke mindre skyldige af!

Læren om arvesynden siger ikke, at min skyld ikke er min. Den siger tværtimod, at netop det er den. Den er min – på én gang – skæbne og skyld. Det er både sandt og paradoksalt.

Kristus er den sande – fælles – glæde

Bibelen viser ikke (arve)synden som noget elsk-

værdigt, men peger på noget helt andet som det glædelige budskab. Med store ord og stærke farver maler Bibelen billedet af ham, som "slettede vort gældsbevis ... ved at nagle det til korset" (Kol 2,14). Dens kerne og stjerne er ham, som "på sit legeme bar alle vore synder op på korset" (1 Pet 2,24).

Med ældgamle salmeord synger kirken derfor til ham, som "tog vor skyld og bar vor skam, vor sjæl at holde i live; for os du døde og opstod, du købte os med dit dyre blod, vor salighed est du alene!" (DDS 435,3).

Den holdbare trøst er altså ikke, at de andre også er skyldige, eller at vi kan redde os selv ved at hive os op ved håret. Evangeliet forkynder derimod en andens liv, død og opstandelse for os. Her er befrielsen, morgenlyset og det forårsagtigt opløftende. For *han* er redningen fra fortabelsen, og han er den sande – fælles – glæde.

Korsets nåde og gåde er del af den kristne tros inderste centrum. Hvis det forrykkes eller fordrejes, er forkyndelsen og sjælesorgen alvorligt udfordret. Kirkens historie har mange eksempler på det.

Hver gang har opgaven været at finde tilbage og – når man er færdig med at glippe med øjnene – holde fokus på centrum: Kristus og hans gerning for os. ■

Den holdbare trøst er ikke, at de andre også er skyldige, eller at vi kan redde os selv ved at hive os op ved håret, men at Jesus er vores redning fra fortabelsen.

Artiklen her har været bragt i online-tidsskriftet Nyt Babel #27, sept. 2021

Fra opstandelse til hans genkomst

BOGANMELDELSE AF NICOLAI KALTOFT

Fra opstandelse til hans genkomst

At leve i tro i de sidste timer

D.A. Carson

Luthersk Missions Bibelskoles
Eleveforening

40 sider, kr. 30,-

Donald A. Carson er en af mest indflydelsesrige evangelikale teologer i nyere tid. Hans forfatterskab rummer mange akademiske bøger, men også en lang række opbyggelige bøger. En af disse opbyggelige bøger er denne lille, nyoversatte bog om at leve i tro i de sidste tider.

Bogen er let at læse og tager ikke lang tid at komme igennem. Den sætter fokus på, hvordan vi som kristne skal leve i lyset af Jesu død på korset og det faktum, at han en dag vil komme igen.

Carson gennemgår i bogen dele af Andet Timotheusbrev. Paulus skriver i disse 25 vers direkte ind i den virkelighed, som kristne på hans egen tid levede i, og ind i den virkelighed, vi som kristne i dag lever i. Paulus' ord er svære og til tider dystre at læse, og derfor er det godt at læse dem "sammen" med en god guide, Carson.

Udgangspunktet for bogen er, at *de sidste tider* ikke er en fjern fremtid, men noget, vi lever i lige nu. Paulus' 2000 år gamle ord er derfor relevante og vigtige for os at læse i dag, på samme måde som det var

Carson er så hamrende dygtig til at forklare Bibelen for os, så vi aktivt kan bruge den i vores liv.

vigtig og relevant læsning for de første læsere af Andet Timotheusbrev, skriver Carson.

Og det er dét, Carson er så hamrende dygtig til: at forklare Bibelen for os, så vi aktivt kan bruge den i vores liv.

I bogens fem kapitler gennemgår han en række temaer, der alle bliver set i lyset af, at vi lever i de sidste tider. Tonen i hans ord er – ligesom i Paulus' ord – til tider skarp og direkte. Men det er tydeligt, at de begge skriver med kærlighed.

Carson ønsker at sætte fokus på, hvordan alle kristne bliver påvirket af at leve i de sidste tider. Det gælder særligt vores

opførelse som utaknemmelige, uhellige, ukærlige og uforsonlige mennesker. Det er en hård diagnose at stille. Men forfatteren lader ikke dette være det sidste ord. Han ønsker ikke at tage modet fra os – tværtimod!

Resten af bogen handler nemlig om, hvordan vi skal turde rejse os og være "rette vejledere" – både for hinanden i det kristne fællesskab, men også for alle dem udenfor.

Det er ikke en nem opgave, og der er mange måder, vi kan blive ledt af sporet i den opgave. Men med Jesus og Bibelen som grundlag opfordrer Carson os til at gøre det. ■

Virkeligt nær

BOGANMELDELSE AF MIRIAM RANDI LARSEN

Virkeligt nær

En lille bog om nadveren
Lars Malmgaard Jensen og
Michael Agerbo Mørch
Credo, 2022
152 sider, kr. 179,95

Nadveren er en central del af vores kristne trospraksis, og den er også ofte et inddraget emne i gudstjenestens prædikener. Men nadveren er ikke nødvendigvis et begreb, vi er fortrolige med eller jævnlige reflekterer over. Det forsøger denne bog på en ydmyg måde at lave om på.

Virkeligt nær er overkommelig i længde og let i sproget. Den giver et vigtigt input til både forkyndere og helt almindelige hverdagskristne.

Bogens to forfattere belyser på hver sin måde nadveren – den ene teoretisk, og den anden med refleksioner i form af et essay. På den måde henvender de sig både til den teoretiske og den mere følende del af hjernen.

Begge dele af bogen har et tydeligt ønske om at formidle, hvor vigtig nadveren er, og udfordrer læseren til både at forstå og opleve, at Jesus i nadveren er virkeligt nær.

Første del gennemgår systematisk nadveren ud fra Bibelen og de lutherske bekendelsesskrifter. Her får man en grundig, men overskuelig gennemgang af nadverens historie, den lutherske forstå-

else samt perspektiver på de spørgsmål, der kan opstå om nadverens praksis. Samtidig er der dejligt mange henvisninger, som giver mulighed for videre fordybelse.

Anden del er et essay med overskriften "Nadveren – og hva' så?" Her er der gode ord og refleksioner, som mange nok vil kunne genkende sig selv i. Den tager udgangspunkt i oplevelsen af, at nadveren ikke har nogen relevans i hverdagen.

Jeg vil anbefale, at man tillader sig selv at læse *Virkeligt nær* mere sporadisk end den traditionelle læsning fra side 1 til 150. Man kan tage bogen i ikke-kronologiske bidder. Er man ikke udpræget dogmatisk interesseret, kan man fx begynde sin læsning i anden del af bogen. Men man skal dog ikke snyde sig selv for første del, for anden del bygger på første del af bogen.

Bogen er også oplagt at benytte som udgangspunkt for samtale, fx i en bibelkreds, selvom der ikke er direkte samtale spørgsmål.

Måske vil bogen umiddelbart tiltrække dem, som i forvejen interesserer sig for nadveren.

Formålet med bogen er faktisk at "genfortrylle" nadveren.

Men formålet med bogen er faktisk at "genfortrylle" nadveren, så jeg vil endnu mere anbefale bogen til dem, der oplever nadveren som noget, der "bare" er en del af gudstjenesten. ■

De ti bud

BOGANMELDELSE AF OLE SOLGAARD

De ti bud

Ulrik Nissen

Bibelselskabets Forlag, 2022

144 sider, kr. 119,95

Kristen etik har optaget Ulrik Nissen i mange år. Han er dr.theol. og lektor i systematisk teologi på Aarhus Universitet. Nu har han så skrevet en folkelig fagbog om, hvad de ti bud betyder for vores liv i dag.

Det er lykkedes ret godt.

I et glimrende indledningskapitel får forfatteren på ganske få sider ridset en række aspekter op, der både giver et nuanceret og klart billede af, hvordan han forstår den kristne etik og de ti buds betydning i dag.

Han forstår de ti bud i lyset af både sammenhængen og forskellen mellem den gamle og den nye pagt – og pointerer, at det er Guds frelse, der er fortegnet for buddene. Dermed definerer han kristen etik med følgende ord: ”Det kristne liv er kendetegnet af

en kærlighed, der har sit udspring i den kærlighed, som det kristne menneske er blevet mødt med af Gud” (s. 9).

Og så reflekterer Ulrik Nissen over hvert af de ti bud. Han peger på nogle af deres almene sider (den naturlige lov), men forstår dem også som et specifikt og koncentreret udtryk for Guds vilje – og dermed som kristne etiske forskrifter.

Særligt omtalen af det første bud, der også er udgangspunktet for de øvrige, står stærkt i bogen. Her ser vi, at altings centrum ikke er os selv, men Gud. Og Gud er vel at mærke den, man kan have tillid til – både som skaber, opretholder og fuldender. Det fremhæves, at vi har med den levende Gud at gøre.

Når Ulrik Nissen udfolder

de øvrige bud, sker det i høj grad på refleksionsniveau. Her citerer og omtaler han, hvordan nogle har forstået buddene, og han kaster selv nogle overvejelser ind om, hvad det kan indebære i dag. Det sker generelt med ret forsigtig hånd. Det kan være fint, men indimellem er jeg usikker på, hvad han selv mener, og hvorvidt jeg er enig.

Bogen er let at læse. Sproget og tankegangen er flydende. Der er både velkendte, mindre kendte og nye perspektiver på de ti bud. Og hele vejen har bogen et positivt sigte: Gud vil os det godt, og det kristne menneske får lov at være himmellys i verden.

Det er både en modig og forsigtig bog. Der er nok at reflektere videre over ... og handle på. ■

Særligt omtalen af det første bud, der også er udgangspunktet for de øvrige, står stærkt i bogen.

MERE OM

MENNESKET MELLEML MENINGER, MAGT OG MESSIAS

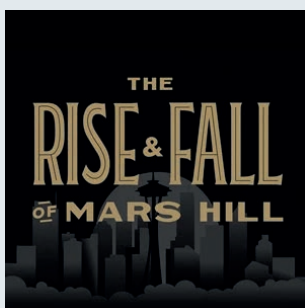
HVORDAN UNDGAR VI NEGATIV SOCIAL KONTROL I KRISTNE MILJØER?

Video med Carsten Hjorth Pedersen
fb.watch/iisyp1xco

NÅR KIRKEN SVIGTER

Videor med foredrag og dialog fra konference.
www.naarkirkensvigter.dk

EN PÅMINDELSE TIL OS FRA MARS HILL CHURCH

Blogindlæg af Lene Dalsgaard Thomsen om en kirkes fald.
kortlink.dk/2hvgh

PÅVIRK MED RESPEKT

Carsten Hjorth Pedersen
LogosMedia/Credo 2019
176 sider, kr. 74,95 (tilbud!)

NÅR TRO OG LIV BRÆGER SAMMEN

Jens Ole Christensen
LogosMedia/Lohse 2015
222 sider, kr. 149,95 (E-bog)

TEMA:

Mennesket mellem meninger, magt og Messias

Berettiget eller uberettiget ... Medierne sætter jævnlige kritisk lys på klassisk kristne miljøer: Der er fx indoktrinering og social kontrol.

Det giver anledning til at kigge indad. I hvilket omfang er der noget om snakken? Og hvordan kan vi forholde os til det?

Der kan være behov for, at vi i kristne hjem og fællesskaber besinder os på, om der opstår nogle usunde psykiske og sociale mekanismer, der er til mere skade end gavn, når vi gerne vil påvirke andre med kristen tro og etik.

Samtidig kan vi måske også trænge til ny frimodighed til med oprejst pande at proklamere og praktisere det, vi er overbevist om ud fra Guds ord, fordi det reelt er på livets side.

Temaartiklerne sætter fokus på den spænding, der kan være mellem de sunde åndelige idealer og nogle usunde medmenneskelige mekanismer:

Hvordan kan vi undgå at binde og nedbryde hinanden?

Hvordan kan vi frimodigt påvirke hinanden med Guds ords sandhed?

Kan man have fællesskab med ham, som er kongernes konge og herrernes herre, uden at gå ind i nogen form for lydighedsforhold? Tanken fremstår nærmest absurd!

OLOF EDSINGER SIDE 25

FOTO: PEXELS

Vi mødes om gode tekster fra Bibelen, men der, hvor Bibelens klare ord krydser et levet liv i den moderne verden, bliver dialogen ofte sprunget over eller er utydelig.

IVAN JAKOBSEN SIDE 11